

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.411.006.01.2022

Pan
prof. dr hab. Wojciech Hora
Rektor

Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny
Abakanowicz w Poznaniu
Al. Marcinkowskiego 29, 61-745 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

(zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.47.2023 Komisji Rozstrzygającej NIK z 20 kwietnia 2023 r. oraz treścią pism LPO.411.006.01.2022 z dnia 27 marca i 5 kwietnia 2023 r. w sprawie sprostowania oczywistych omyłek pisarskich)

I/22/006/LPO – Funkcjonowanie Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu,
ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki finansowo-majątkowej.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz ¹ , dawniej Uniwersytet Artystyczny ² . Al. Marcinkowskiego 29, 61-745 Poznań.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. dr hab. Wojciech Hora, Rektor - od 1 września 2016 r. Funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił prof. dr hab. Marcin Berdyszak.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja działalności Uniwersytetu. 2. Dostosowanie bazy naukowo-dydaktycznej do potrzeb kształcenia. 3. Gospodarowanie majątkiem oraz rozporządzanie środkami finansowymi.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2022, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	1) Sylwia Zakrzewska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/171/2022 z 17 października 2022 r. 2) Aneta Kalinowska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/170/2022 z 17 października 2022r.

(akta kontroli str. 1-7)

¹ Dalej: Uczelnia albo UAP.

² 2010-2021.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Uczelnia była organizacyjnie przygotowana do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie natomiast ocenia gospodarowanie, w latach 2016-2022, majątkiem i środkami finansowymi UAP w tym okresie.

W okresie poprzedzającym objęcie stanowiska przez aktualnego Rektora Uczelnia utraciła płynność finansową. Wiązało się to m.in. z niezgodnym z prawem rozporządzaniem środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i dokonywaniem płatności na rzecz Fundacji Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu⁵ za usługi, które nie zostały wykonane. Sytuacja ta doprowadziła w IV kwartale 2016 r., do utraty zdolności UAP do regulowania bieżących zobowiązań, w tym z tytułu wynagrodzeń. Konsekwencją posiadania niewystarczających środków pieniężnych była konieczność zaciągnięcia na koniec 2016 r. i 2017 r. dwóch kredytów w łącznej kwocie 7,3 mln zł (w tym 3.300,0 tys. zł na spłatę innych kredytów⁶).

Rektor aktualnej kadencji nie podjął do czasu zakończenia kontroli NIK⁷ działań zmierzających do zwrotu przez Uczelnię nienależnie pobranych środków pieniężnych. Według stanu na koniec 2022 r. była to kwota 1 912,5 tys. zł. Środki ww. Funduszu były wykorzystane na uregulowanie zobowiązań Uczelni wobec innych podmiotów. Ponadto, na cele niemieszczące się w katalogu celów socjalnych, ze środków Funduszu wydatkowano w latach 2018-2022 kwotę 2,7 tys. zł⁸.

W okresie objętym kontrolą, z naruszeniem zasady gospodarności, w Uczelni poniesiono wydatki w łącznej kwocie 205,1 tys. zł⁹.

Objęte kontrolą NIK dwie inwestycje zostały przeprowadzone w sposób prawidłowy, natomiast przy budowie hali namiotowej nie dokonano zgłoszenia zamiaru rozpoczęcia robót budowlanych, co nosi znamiona samowoli budowlanej.

W Uczelni, księgi rachunkowe prowadzone były w sposób naruszający art. 24 ust. 2 ustawy o rachunkowości¹⁰, gdyż wykazane w nich dane dot. należności wymagalnych z tytułu usług edukacyjnych o wartości łącznej 729,7 tys. zł nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego. Z kolei, dwie licencje na oprogramowania o łącznej wartości 43,7 tys. zł nie zostały wprowadzone do ksiąg rachunkowych w roku ich zakupu, tj. w 2016 r. i 2019 r. Nierzetelnie i niezgodnie z ewidencją księgową sporządzonych zostało pięć sprawozdań Rb-N i cztery sprawozdania Rb-Z, a kwota stwierdzonych nieprawidłowości o charakterze sprawozdawczym wyniosła łącznie 680,9 tys. zł¹¹. Gospodarka finansowa Uczelni prowadzona była na podstawie opracowanych planów rzeczowo-finansowych. Wykonanie kosztów corocznie przekraczało zaplanowane wartości (łącznie o 5 384,2 tys. zł). Otrzymane z tytułu dotacji środki finansowe wydatkowane były zgodnie z przepisami prawa, decyzją lub umową.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej, w skrócie: Fundacja.

⁶ Oprocentowanie drugiego kredytu było wyższe o 1,5 punktu procentowego od oprocentowania kredytu spłaconego przed terminem.

⁷ Tj. do dnia 24 lutego 2023 r.

⁸ W trakcie czynności kontrolnych NIK kwota ta została zrefundowana z rachunku bieżącego Uczelni.

⁹ W tym na: realizację przedmiotu umowy pomimo, że zleceniobiorca nie wywiązał się z warunków umowy i nie przedłożył w wystąpieniu z przeprowadzonej kontroli wewnętrznej, zapłatę za przeprowadzenie zadania zapewniającego podmiotowi, który nie został wybrany w trybie konkurencyjnym, a wartość jego wynagrodzenia trzykrotnie przewyższała wartość rynkową wynagrodzenia audytora, uiszczenie odsetek od nieterminowych płatności zobowiązań, gdzie opóźnienia w płatnościach wyniosły do 358 dni.

¹⁰ Tj. ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217 ze zm).

¹¹ Tj. 601,2 tys. zł dla sprawozdań Rb-N i 79,7 tys. zł dla sprawozdań Rb-Z

NIK negatywnie ocenia ustalenie i pobranie przez Rektora, w wysokości zawyżonej o 70,8 tys. zł, opłat za postępowania rekrutacyjne. W Uczelni nie podejmowano również formalnych działań windykacyjnych w celu wyegzekwowania należności z tytułu usług edukacyjnych w łącznej kwocie 30,8 tys. zł oraz nie dochowano należytej staranności przy udzielaniu ulg, co skutkowało uszczupleniem środków w łącznej wysokości 11,1 tys. zł. W UAP nie prowadzono również pełnej dokumentacji dotyczącej wniosków i wydawanych decyzji w zakresie ulg. Brak przejrzystości przeprowadzonych postępowań (brak ewidencji wniosków, nieudokumentowanie okoliczności uzasadniających udzielenie ulg) stwarza ryzyko powstania mechanizmów korupcyjnych.

W UAP nierzetelnie wykonywano obowiązki właściciela nieruchomości, dopuszczając do naruszania przepisów Prawa budowlanego¹². Nie poddano bowiem obowiązkowej okresowej kontroli sześciu obiektów budowlanych i przewodów kominowych (siedem budynków), a w przypadku sześciu nieruchomości nie przeprowadzono przeglądów hydrantów wewnętrznych. Ponadto, w latach 2016-2022 nie zostały przeprowadzone kontrole instalacji elektrycznej. Nie dochowano również należytej staranności przy prowadzeniu 13 ksiąg obiektu budowlanego.

Dysponowanie majątkiem odbywało się zgodnie z interesem ekonomicznym UAP, aczkolwiek w Uczelni nie określono szczególnych zasad wynajmowania majątku. Ponadto, nie dochodzących należnych odsetek z tytułu nieterminowej wpłaty należności głównej przez dwóch najemców, w sytuacji gdy opóźnienia wyniosły od pięciu do 651 dni, co doprowadziło do uszczuplenia środków w kwocie 3,1 tys. zł.

Rektor zaniechał działań w celu opracowania nowej Strategii Uczelni (lub aktualizacji dotychczasowej), a przyjęty Statut zawierał uregulowania dotyczące trybu powoływania prorektora ds. studenckich, które były sprzeczne z art. 23 ust. 5 UPSWiN¹³. W konsekwencji, osoba pełniąca to stanowisko została powołana, na okres od 1 października 2019 r. do 31 sierpnia 2020 r., bez wymaganego uzgodnienia z Samorządem Studenckim. Ponadto, Rektor powołał do pełnienia funkcji kierowniczych cztery osoby, które nie udokumentowały spełniania wymogów ustawowych, tj. nie złożyły oświadczeń lub informacji lustracyjnych a następnie nie wygasił tych powołań, wbrew przepisom ustawy UPSWiN. W następstwie powyższych nieprawidłowych działań Uczelnia poniosła w latach 2018-2022 wydatki z tytułu dodatków funkcyjnych za pełnienie funkcji kierowniczych w łącznej kwocie 201,1 tys. zł.

¹² Ustawa z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186).

¹³ Obowiązująca od dnia 1 października 2018 r. ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 ze zm.), dalej: UPSWiN.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Organizacja działalności Uniwersytetu.

1.1. Uczelnia została utworzona 1 listopada 1919 r. Po wejściu w życie przepisów UPSW¹⁵ i UPSWiN terminowo dostosowano organizację UAP do wymogów tych ustaw. Zgodnie z przepisami określone zostały podstawowe zadania Uczelni, polegające m.in. na: kształceniu studentów w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy oraz umiejętności niezbędnych w pracy zawodowej, prowadzeniu studiów podyplomowych, kursów i szkoleń w celu kształcenia nowych umiejętności, działaniu na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych, stwarzaniu osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badań naukowych.

Zarówno Statut jak i Regulamin organizacyjny UAP zostały uchwalone zgodnie z wymogami określonymi odpowiednio w Dziale II UPSW i art. 34 ust. 1 i 2 UPSWiN – Statut oraz art. 83 ust. 1 UPSW i art. 23 ust. 3 UPSWiN - Regulamin.

W § 180 pkt 1 Statutu Uczelni, obowiązującego od 1 października 2019 r. wprowadzono regulacje dotyczące trybu powołania prorektora ds. studenckich, które były niezgodne z art. 23 ust. 5 UPSWiN, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 5-329, 3304-3520)

1.2. W UAP funkcjonowała Rada Uczelni¹⁶, a sposób powołania pierwszej Rady i jej zadania określił Senat¹⁷, co było zgodne z art. 230 ust. 2 PWU¹⁸. Senat powołał¹⁹ do pierwszej Rady sześć osób, w tym trzy ze wspólnoty Uczelni i trzy spoza tego grona. W skład Rady wchodził również Przewodniczący Samorządu Studenckiego. Radę powołano z zachowaniem ustawowego terminu, tj. do 30 czerwca 2019 r., a jej kadencja trwała do 31 grudnia 2020 r., stosownie do wymogów art. 230 ust. 3 PWU. Na podstawie art. 22 UPSWiN Senat powołał²⁰ Przewodniczącego Rady spośród jej członków pochodzących spoza wspólnoty Uczelni, a następnie Rada przyjęła²¹ regulamin określający tryb jej funkcjonowania.

Przed upływem kadencji pierwszej Rady Senat powołał²² sześciu jej członków (w tym trzy osoby ze wspólnoty Uczelni i trzy spoza tego grona) na kadencję od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2024 r. Stosownie do wymogów ustawowych w skład Rady wchodził również Przewodniczący Samorządu Studenckiego a Senat

¹⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁵ Obowiązująca do dnia 31 grudnia 2018 r. ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 ze zm.), dalej: UPSW.

¹⁶ Dalej również: Rada

¹⁷ Uchwała Senatu nr 48/2018/2019 z 26 marca 2019 r. w sprawie: określenia sposobu powołania i zadań pierwszej Rady Uczelni Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

¹⁸ Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669, ze zm.)

¹⁹ Uchwała Senatu nr 58/2018/2019 z 25 kwietnia 2019 r. w sprawie: powołania pierwszej Rady Uczelni Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

²⁰ Uchwała Senatu nr 83/2018/2019 z 25 czerwca 2019 r. w sprawie: powołania Przewodniczącego pierwszej Rady Uczelni Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

²¹ Uchwałą Rady nr 2/VII/2019 z 12 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu Rady Uczelni Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

²² Uchwała Senatu nr 9/2020/2021 z 10 grudnia 2020 r. w sprawie powołania Rady Uczelni Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

powołał²³ Przewodniczącą Rady spośród jej członków pochodzących spoza wspólnoty Uczelni.

Tryb powołania zarówno pierwszej, jak i kolejnej Rady Uczelni był zgodny z wymogami ustawowymi oraz uregulowaniami wewnętrznymi. Rektor zgłosił w wymaganym terminie Przewodniczącemu Uczelnianej Komisji Wyborczej, a w przypadku kolejnej Rady – Rektor i członkowie Senatu zgłosili Senatowi kandydatów na członków Rady wraz z wymaganymi zgodami kandydatów i oświadczeniami o spełnieniu warunków do kandydowania²⁴.

Wszyscy członkowie Rady podlegający obowiązkowi złożenia oświadczenia lustracyjnego, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów²⁵ lub informacji, o której mowa w art. 7 ust. 3a tej ustawy²⁶ spełnili wymogi w tym zakresie.

Senat określił²⁷ wysokość wynagrodzenia miesięcznego przysługującego członkom i Przewodniczącemu za pracę w Radzie.

Szczegółowe badanie miesięcznego wynagrodzenia wszystkich członków Rady za okres od 2019 r. do 2022 r.²⁸ wykazało, że wypłaty realizowane były w wysokości ustalonej przez Senat i nie przekraczały poziomu 67% minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 137 ust. 2 UPSWiN²⁹.

(akta kontroli str. 3521-3546)

1.3. Na podstawie art. 66 ust. 1a UPSW³⁰ Rektor UAP opracował i realizował strategię rozwoju wprowadzoną uchwałą Senatu nr 23/2012/2013 z 9 listopada 2012 r. Od tego czasu dokument ten nie był aktualizowany.

W Strategii założono dwa główne cele do zrealizowania:

- rozwój uczelni jako ośrodka dydaktycznego m.in. poprzez rozwijanie systemu zapewniania jakości w dziedzinie dydaktyki, utrzymanie i rozwijanie działalności powołanych jednostek, dostosowanie prowadzonych programów kształcenia oraz wdrażanie nowych, upublicznianie szeroko pojętej informacji na temat procesu kształcenia i programów studiów, wdrożenie procedur służących ocenie jakości kształcenia, monitorowanie działalności podmiotów powołanych w ramach Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, promocję Uczelni, zacieśnienie współpracy z instytucjami i przedsiębiorstwami oraz sektorem gospodarczym poprzez organizowanie staży, praktyk i zawieranie kontraktów, prowadzenie działań służących podniesieniu międzynarodowej konkurencji europejskiego szkolnictwa wyższego,
- rozwój uczelni jako ośrodka kultury m.in. poprzez organizowanie wydarzeń artystycznych, aktywne uczestniczenie w życiu kulturalnym regionu, wzmożenie aktywności w obszarze pozyskiwania środków na dofinansowanie działalności artystycznej, kształtowanie postaw służących zaangażowaniu studentów na rzecz społeczności lokalnej, integracja i rozwój współpracy z poznańskim środowiskiem akademickim, pełniejsze otwarcie uczelni na

²³ Uchwała Senatu nr 22/2020/2021 z 24 lutego 2021 r. w sprawie wyboru Przewodniczącego Rady Uczelni Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu w kadencji 2021-2024.

²⁴ Określonymi w art. 20 ust. 1 UPSWiN.

²⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 1633 ze zm., dalej: ustawa o ujawnianiu informacji.

²⁶ Dalej: informacja lustracyjna.

²⁷ Dla pierwszej i kolejnej Rady odpowiednio uchwałami: nr 84/2018/2019 z 25 czerwca 2019 r. i nr 18/2020/2021 z 21 grudnia 2021 r.

²⁸ Badaniem objęto listy płac za październik 2019, 2020, 2021 i 2022 r.

²⁹ Na mocy rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2018 r. w sprawie wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej wysokość wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej wynosiła 6 410,00 zł.

³⁰ Przepis w brzmieniu obowiązującym do 1 października 2018 r.

potrzeby osób niepełnosprawnych, promowanie idei współpracy naukowo-badawczej kierunków do tego predysponowanych z sektorem gospodarczym, tworzenie sprzyjających warunków rozwoju własnej kadry naukowo-dydaktycznej, wyposażenie Uczelni w sprzęt i aparaturę niezbędną do realizacji badań naukowych.

W Strategii nie zostały określone mierniki/wskaźniki realizacji poszczególnych celów (zarówno strategicznych, jak i taktycznych lub cząstkowych), w tym ich wartości docelowe, co uniemożliwiało rzetelną ocenę postępów, efektów i skuteczności zaplanowanych działań oraz ocenę ryzyka nieosiągnięcia zaplanowanych celów. W Uczelni nie dokonano oceny stopnia realizacji celów strategicznych oraz celów taktycznych. Nie sporządzano również sprawozdań Rektora z realizacji Strategii i nie wprowadzono system monitoringu opartego na bieżących i okresowych analizach postępu realizacji strategii rozwoju UAP w Poznaniu pomimo, iż w ramach sprawowanej w UAP kontroli zarządczej wdrożenie nowej strategii oraz ww. mierników zostało przewidziane do realizacji w latach 2020-2021, co zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2894-2991)

1.4. W okresie objętym kontrolą UAP prowadził kształcenie w trzech dziedzinach nauki/sztuki określonych w załączniku do rozporządzenia w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych³¹. W ramach dziedzin: sztuki, nauk humanistycznych i nauk inżynierjno-technicznych w UAP kształcono studentów w następujących dyscyplinach: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, architektura i urbanistyka, nauki o sztuce. Było to zgodne z klasyfikacją ustaloną w rozporządzeniu.

Uczelnia prowadziła kształcenie w ramach następujących jednostek organizacyjnych i kierunków studiów:

- Wydział Architektury Wnętrz i Scenografii (kierunki: Architektura wnętrz, Scenografia),
- Wydział Edukacji Artystycznej i Kuratorstwa (kierunki: Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych, Kuratorstwo i teorie sztuki),
- Wydział Animacji i Intermediów (kierunki: Animacja, Intermedia),
- Wydział Architektury i Wzornictwa (kierunki: Architektura, Wzornictwo, Projektowanie mebla),
- Wydział Malarstwa i Rysunku (kierunek: Malarstwo),
- Wydział Fotografii (kierunek: Fotografia),
- Wydział Rzeźby (kierunek: Rzeźba),
- Wydział Grafiki i Komunikacji Wizualnej (kierunek: Grafika),
- Zakład Języków Obcych,
- Szkoła Doktorska,
- Instytut Wdrażania Idei.

Jednostkami organizacyjnymi UAP były również: katedry, zakłady, laboratoria, warsztaty, studia oraz jednostki administracji Uczelni.

(akta kontroli str.3547-3549)

1.5. Zgodnie z art. 75 ust. 1 UPSW prorektorzy Uczelni na kadencję 2016-2020 zostali powołani w drodze wyborów, a ponadto osoba kandydująca na prorektora do spraw studenckich uzyskała zgodę przedstawicieli studentów, stosownie do wymogów art. 75 ust. 3 ustawy.

³¹ W okresie objętym kontrolą obowiązywały w tym zakresie odpowiednio: do 10 listopada 2022 r. rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. (Dz. U. Nr 1818) a od 11 listopada 2022 r. rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 11 października 2022 r. (Dz. U. poz. 2202).

Po wejściu w życie przepisów UPSWiN Rektor powoływał pracowników na stanowiska kierownicze³², stosownie do wymogów art. 23 ust. 2 pkt 6 tej ustawy.

W związku z powołaniem osoby do pełnienia funkcji prorektora ds. studenckich na okres od 1 października 2019 r. do 31 sierpnia 2020 r. Rektor nie dokonał wymaganego na podstawie art. 23 ust. 5 UPSWiN uzgodnienia z samorządem studenckim, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Uzgodnień takich dokonano w związku z powołaniem na to stanowisko na kadencję 2020-2024.

Spośród 14 pracowników pełniących funkcje kierownicze w Uczelni w okresie od wejścia w życie UPSWiN i zobowiązanych do złożenia oświadczeń lustracyjnych lub informacji lustracyjnych, w 4 przypadkach obowiązek ten nie został dopełniony. Pomimo niezłożenia ww. dokumentów, powołania tych osób do pełnienia funkcji kierowniczych nie zostały wygaszone, co było niezgodne z art. 20 ust. 4 w związku z art. 32 ust. 2 UPSWiN oraz z § 62 ust. 3 Statutu. Ponadto trzy osoby z tego grona zasiadały lub były w latach 2018-2022 członkami takich organów Uczelni, jak senat lub kolegium elektorów, pomimo że stosownie do art. 25 ust. 2 i art. 29 ust. 4 UPSWiN członkiem odpowiednio kolegium elektorów lub senatu może być osoba, która spełnia wymagania określone w art. 20 ust. 1 pkt 1-5 i 7. Powyższe zagadnienia zostały opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3550-3606)

1.6. W latach 2016-2021 liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni utrzymywała się na zbliżonym poziomie i wynosiła w poszczególnych latach³³ odpowiednio: 278, 283, 263, 279, 276 i 269.

We wszystkich ww. latach najwięcej zatrudnionych było nauczycieli na stanowisku adiunkta (odpowiednio: 83, 88, 86, 86, 77 i 74), a najmniej³⁴ – na stanowisku profesora UAP (49, 48, 45, 60, 65 i 63). Zatrudniano również profesorów (74, 71, 64, 63, 63 i 64) oraz asystentów i wykładowców³⁵ (sześciu, pięciu, trzech i ośmiu). Większość nauczycieli zatrudniano w pełnym wymiarze czasu pracy, przy czym w okresie objętym kontrolą liczba nauczycieli zatrudnionych w niepełnym wymiarze nie przekroczyła siedem³⁶.

Spośród 258 nauczycieli akademickich zatrudnionych w 2022 r.³⁷ Uczelnia była podstawowym miejscem pracy dla 253 osób. Wymaganą na podstawie art. 125 ust. 1 UPSWiN zgodę rektora na dodatkowe zatrudnienie uzyskało osiem osób.

Liczba pracowników niebędących nauczycielami akademickimi zatrudnionych w Uczelni w latach: 2016 - 2021³⁸ wynosiła odpowiednio: 217, 218, 160, 167, 153 i 140. W większości były to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy. Pracownicy ci zajmowali stanowiska administracyjne, obsługi oraz techniczne i inżynierskie.

Jako przyczyny znacznego zmniejszenia od 2017 r. liczby pracowników niebędących nauczycielami akademickimi Rektor wskazał: ograniczenie kosztów działalności Uczelni, optymalizację zatrudnienia i efektywniejsze wykorzystanie czasu pracy oraz zmiany o charakterze organizacyjnym³⁹.

³² Z obowiązującego od 1 października 2019 r. Statutu wynika, że funkcje kierownicze w Uczelni pełnią: prorektor, dziekan, prodziekan, dyrektor instytutu, kierownik szkoły doktorskiej i kierownik uczelnianego instytutu badawczego.

³³ Według stanu na koniec roku.

³⁴ Z wyjątkiem roku 2020, w którym najmniej było pracowników na stanowisku profesora.

³⁵ Tylko w 2016 r. w łącznej liczbie nauczycieli akademickich uwzględniono również bibliotekarzy.

³⁶ W latach 2016-2021 w niepełnym wymiarze czasu pracy zatrudniano odpowiednio: 2, 5, 2, 7, 4 i 5 nauczycieli.

³⁷ Według stanu na 21 października 2022 r.

³⁸ Według stanu na koniec roku.

³⁹ Takie jak np.: likwidacja stanowiska zastępcy kanclerza, ograniczenie zatrudnienia w domu plenerowym w Skokach, zniesienie dyżurów nocnych recepcjonistów i portierów.

Łącznie, w okresie objętym kontrolą Rektor zlikwidował 15 działów lub samodzielnych stanowisk, w wyniku czego rozwiązano stosunek pracy z 30 osobami.

Uwzględniając wszystkie tryby rozwiązania lub wygaśnięcia umów o pracę⁴⁰ liczba pracowników, którzy odeszli z pracy w Uczelni w latach 2016-2022 wyniosła odpowiednio: 31, 56, 73, 21, 32, 35 i 30. W tym samym okresie liczba pracowników nowo zatrudnionych wyniosła odpowiednio: 52, 58, 22, 44, 15, 11 i 21.

W związku z rozwiązaniem stosunku pracy Uczelnia wypłaciła odprawy na rzecz 57 osób w łącznej kwocie 828,2 tys. zł oraz ekwiwalenty za niewykorzystany urlop wypoczynkowy na rzecz 67 osób w łącznej kwocie 228,1 tys. zł.

Szczegółowym badaniem objęto ekwiwalenty wypłacone na rzecz pięciu osób w łącznej kwocie 65,6 tys. zł. Kontrola wykazała, że w pięciu przypadkach ekwiwalent ustalono i wypłacono w sposób prawidłowy, w tym zgodnie z zasadami racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi Uczelni.

(akta kontroli str. 3607-3925)

1.7. Badaniem w zakresie spełniania przez nauczycieli akademickich wymagań określonych w art. 109 UPSW i art. 113 UPSWiN objęto dokumentację dotyczącą 27⁴¹ wybranych losowo osób, w tym: sześciu profesorów, sześciu profesorów uczelni, pięciu asystentów, ośmiu adiunktów, jednego starszego wykładowcę i jednego wykładowcę. Stwierdzono, że wszyscy nauczyciele posiadali kwalifikacje określone w ustawie i statucie. Ponadto w odniesieniu do nauczycieli, którzy podjęli zatrudnienie w okresie objętym kontrolą w Uczelni zweryfikowano i udokumentowano spełnianie wymogów ustawowych w zakresie: posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych, korzystania z pełni praw publicznych, nieskazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz nieukarania karą dyscyplinarną.

(akta kontroli str. 3926-3933)

1.8. Statut Uczelni wskazywał w § 79 i 80 podmiot wyznaczony do dokonania oceny okresowej nauczycieli akademickich i określał kryteria oceny oraz tryb jej dokonywania, z uwzględnieniem możliwości zasięgania opinii ekspertów spoza Uczelni, stosownie do wymogów art. 132 ust. 2 UPSW.

W Uczelni przeprowadzono 29 czerwca 2018 r. oceny okresowe nauczycieli akademickich za lata 2016-2017. Komisja ds. oceny kadry⁴² wystawiła 191 ocen pozytywnych i dziewięć negatywnych, a podstawę jej działania stanowiło zarządzenie Rektora⁴³ w sprawie przyjęcia dokumentu pn. „Zasady dokonywania okresowej oceny nauczycieli akademickich”. Oceny te zostały unieważnione uchwałą Senatu nr 9/2018/2019 z 19 grudnia 2018 r. podjętą po rozpatrzeniu odwołań⁴⁴ trzech nauczycieli akademickich, a w uzasadnieniu Senat wskazał na niedające się usunąć braki w składzie Komisji przedstawiciela każdego związku zawodowego. Obowiązek zasiadania w Komisji jednego przedstawiciela każdego związku zawodowego wynikał z § 80 pkt 1 Statutu.

Ponowna ocena okresowa nauczycieli akademickich za lata 2016-2017 została przeprowadzona 19 marca 2019 r. Komisja obradując w składzie zgodnym

⁴⁰ W tym m.in. rozwiązanie stosunku pracy przez pracodawcę, przez pracownika, na zasadzie porozumienia stron, w związku z przejściem na emeryturę lub rentę, w związku z upływem okresu, na jaki była zawarta umowa o pracę lub w związku ze śmiercią pracownika.

⁴¹ Stanowiło to 10,4% ogółu nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni wg stanu na 4 listopada 2022 r.

⁴² Skład Komisji został określony przez Rektora zarządzeniem nr 73/2017/2018 z 29 maja 2018 r. i zakładał udział 13 osób, w tym dwóch wskazanych przedstawicieli związków zawodowych.

⁴³ Zarządzenie nr 63/2017/2018 z 25 kwietnia 2018 r.

⁴⁴ Stosownie do regulacji § 80 pkt 10 Statutu w brzmieniu obowiązującym do końca września 2019 r. od oceny Komisji przysługiwało odwołanie do Senatu.

z wymogami Statutu oceniła wszystkich nauczycieli, wystawiając 10 ocen negatywnych. Odwołania złożyło trzech nauczycieli, jednak w każdym przypadku Senat utrzymał ocenę negatywną⁴⁵. Spośród nauczycieli ocenionych negatywnie w okresie objętym kontrolą w żadnym przypadku nie wystąpiła przesłanka określona w art. 123 ust. 2 UPSWiN, tj. otrzymania dwóch kolejnych ocen negatywnych, co obligowałoby Rektora do rozwiązania z pracownikiem stosunku pracy za wypowiedzeniem. Z grona 10 nauczycieli tylko trzy osoby, na dzień zakończenia kontroli NIK, były zatrudnione w Uczelni, z tego dwie uzyskały kolejną ocenę pozytywną⁴⁶, a jedna z przyczyn obiektywnych nie podlegała ocenie w 2021 r.⁴⁷ Z pozostałymi nauczycielami stosunek pracy został rozwiązany lub ustał z upływem czasu, na jaki została zawarta umowa.

Kolejna ocena okresowa nauczycieli akademickich została dokonana 1 grudnia 2021 r., zgodnie z wymogami art. 255 ust. 2 i 4 PWU. Wszyscy nauczyciele zostali ocenieni pozytywnie, a skład Komisji ds. oceny, regulamin i harmonogram oceny zostały określone przez Rektora.

(akta kontroli str. 3934-4030)

1.9. UAP stosownie do wymogów określonych w art. 274 ust. 2 pkt 2 i 275 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴⁸, był zobowiązany do prowadzenia audytu wewnętrznego. W 2016 r. audyt taki nie był prowadzony, co było już przedmiotem oceny przez Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych. Z kolei w latach 2017-2022 audyt prowadził w UAP podmiot zewnętrzny.

Ponadto, Rektor zlecił w okresie objętym kontrolą podmiotowi zewnętrznemu przeprowadzenie dwóch kontroli wewnętrznych: dowodów księgowych w UAP i Plenerowym Domu Studenckim w Skokach (2017 r. i 2018 r.).

(akta kontroli str. 1285-1360, 1252-1284)

Kontrolą objęto wszystkie umowy zawarte w celu przeprowadzenia audytu wewnętrznego w UAP (tj. pięć umów o łącznej wartości 242,8 tys. zł), dwie umowy w sprawie przeprowadzenia kontroli (o wartości 16 tys. zł) oraz cztery postępowania na wyłonienie audytora wewnętrznego UAP¹, tj. z lat 2018, 2019, 2020 i 2022. Stwierdzono, że:

- przy wyborze podmiotu przeprowadzającego w 2017 r. audyt wewnętrzny Rektor odstąpił zgodnie z Zarządzeniem Rektora UAP⁴⁹, od trybu konkurencyjnego pomimo, iż wartość zawartej z nim umowy była trzykrotnie wyższa niż cena rynkowa przedmiotu umowy, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- w umowach z 2017 i 2018 r. nie zamieszczono klauzul zabezpieczających interes Uczelni w przypadku niewykonania przez zleceniobiorcę części lub całości zadań wynikających z Umowy lub ich wadliwego wykonania, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- w 2017 r. dokonano zapłaty kwoty 13,0 tys. zł za realizację przedmiotu umowy z dnia 25 października 2017 r., w tym m.in. za kontrolę prawidłowości ewidencjonowania operacji przychodów i rozchodów w urządzeniach księgowych UAP, pomimo że z kontroli tej nie zostało sporządzone wystąpienie o którym mowa w § 3 ust. 2 umowy, a przeprowadzona, przez

⁴⁵ Wynik rozpatrzenia odwołań od oceny okresowej zawierają następujące uchwały Senatu: nr 9/219/2020 i nr 10/2019/2020 z 26 listopada 2019 r. oraz nr 25/2019/2020 z 12 grudnia 2019 r.

⁴⁶ Z tego jedna 14 a druga 15 września 2021 r.

⁴⁷ Było to związane z wykorzystywaniem urlopu zdrowotnego, urlopu wypoczynkowego a następnie przebywania na zwolnieniu lekarskim.

⁴⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm., dalej: ufp.

⁴⁹ Zarządzenie nr 69/2016/2017 Rektora UA w Poznaniu z dnia 17.03.2017 r. w sprawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej kwoty wskazanej w art. 4 pkt 8 Pzp, obowiązujące od dnia 17.03.2017 r. do dnia 28.10.2019 r.

ten podmiot, w kolejnym roku kontrola problemowa nie obejmowała swoim zakresem zagadnień określonych w umowie z 2017 r., co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,

- postępowania na wybór audytora z lat 2018, 2019, 2020 i 2022 zostały przeprowadzone zgodnie z zasadami określonymi w obowiązujących wówczas Zarządzeniach Rektora UAP, tj. w trybie zapytań ofertowych i z zachowaniem zasad uczciwej konkurencji. Na stronie internetowej UAP opublikowane zostały zarówno zapytania ofertowe jak i wyniki z przeprowadzonych postępowań, członkowie komisji złożyli oświadczenia o bezstronności, a sam ich przebieg został udokumentowany w formie protokołu z przeprowadzonego postępowania.

(akta kontroli str.1285-1360, 2552-2639)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Rektor w ramach sprawowanej w Uczelni, w latach 2020-2021, kontroli zarządczej zobowiązał się w oświadczenia o stanie kontroli zarządczej za te lata do ustalenia nowej Strategii oraz określenia mierników/wskaźników realizacji poszczególnych celów (zarówno strategicznych, jak i taktycznych lub cząstkowych), w tym ich wartości docelowych. Do czasu zakończenia kontroli NIK⁵⁰, nowa Strategia UAP (lub aktualizacja dotychczasowej) nie została opracowana w sytuacji, gdy w przyjętej w 2012 r. nie określono ww. mierników/wskaźników, co uniemożliwiało rzetelną ocenę postępów, efektów i skuteczności zaplanowanych działań oraz ocenę ryzyka nieosiągnięcia zaplanowanych celów. Ponadto, w Uczelni nie dokonano oceny stopnia realizacji celów strategicznych oraz celów taktycznych. Rektor nie sporządzał również sprawozdań z realizacji Strategii i nie wprowadził systemu monitoringu opartego na bieżących i okresowych analizach postępu realizacji strategii rozwoju UAP.

Rektor wyjaśnił, że nowy projekt strategii nie został opracowany, gdyż obowiązująca do tej pory misja i strategia rozwoju UAP wprowadzona uchwałą senatu UAP nr 23/2012/2013 z dnia 09 listopada 2012 r. jest nadal aktualna, więc nie było potrzeby pilnego wprowadzania nowego dokumentu w tym zakresie. Podał również, że prace zespołu pracującego nad opracowaniem nowej Strategii, zostały przerwane w związku z wprowadzeniem stanu pandemii.

NIK wskazuje, że wskaźniki powinny umożliwiać mierzenie postępów realizacji zadania/planu/działań względem określonych celów lub innych wyznaczników. Wybór wskaźników winien być powiązany z typem realizowanego przedsięwzięcia i planowanymi działaniami. Zgodnie z pkt. II.B.6. załącznika do komunikatu w sprawie standardów kontroli zarządczej⁵¹: a) cele i zadania należy określać jasno, b) ich wykonanie należy monitorować za pomocą wyznaczonych mierników, c) w jednostce nadrzędnej lub nadzorującej należy zapewnić odpowiedni system monitorowania realizacji celów i zadań przez jednostki podległe lub nadzorowane, d) zaleca się przeprowadzanie oceny realizacji celów i zadań uwzględniając kryterium oszczędności, efektywności i skuteczności. Jakkolwiek ww. komunikat w świetle treści art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.⁵² nie stanowi źródła prawa, to realizacja ujętych w nim standardów, zgodnych z międzynarodowymi, w myśl art. 69 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 ufp ma na celu zapewnienie

⁵⁰ Tj. do dnia 24 lutego 2023r.

⁵¹ Komunikat Ministra Finansów Nr 23 z 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF Nr 15, poz. 84).

⁵² Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.

funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, co należy do obowiązków kierownika jednostki.

(akta kontroli str.2894-2991)

2. Rektor powołał Prorektora ds. studenckich⁵³ bez uzgodnienia z samorządem studenckim, co było niezgodne z art. 23 ust. 5 UPSWiN. Przepis ten stanowi, że powołanie osoby do pełnienia funkcji kierowniczej, do której zakresu obowiązków należą sprawy studenckie, wymaga uzgodnienia z samorządem studenckim, a niezajęcie stanowiska przez samorząd w terminie wskazanym w statucie uważa się za wyrażenie zgody.

Zarządzeniem nr 14/2019/2020 z 1 października 2019 r. Rektor powołał do pełnienia funkcji Prorektora ds. studenckich na okres od 1 października 2019 r. do 31 sierpnia 2020 r. bez uzgodnienia z samorządem studenckim.

Powyższa nieprawidłowość była konsekwencją zamieszczenia w Statucie Uczelni uregulowań niezgodnych z przywołanym powyżej art. 23 ust. 5 UPSWiN. W § 180 pkt 1 Statutu⁵⁴, obowiązującego od 1 października 2019 r. wskazano, że:

Rektor powołuje do pełnienia funkcji prorektora na okres od dnia 1 października 2019 r. do dnia 31 sierpnia 2020 r. bez wymogu uzyskania opinii kolegium elektorów, a w przypadku prorektora do spraw studenckich bez wymogu uzyskania zgody samorządu studenckiego.

Regulacja ta pozostawała w sprzeczności z art. 23 ust. 5 ww. ustawy, która nie przewidywała możliwości odstąpienia od wymogu uzgodnienia powołania prorektora do spraw studenckich z samorządem studenckim.

Wyjaśniając przyczyny zarówno faktycznego braku uzgodnień, jak i sprzecznych z ustawą uregulowań w Statucie, Rektor⁵⁵ wskazał na fakt, że 22 marca 2016 r., po dokonaniu uzgodnienia z przedstawicielami społeczności Prorektor został wybrany do pełnienia tej funkcji na kadencję 2016-2020. Tym samym, zdaniem Rektora, 1 października 2019 r. zgoda ta była nadal aktualna i obowiązywała do 31 sierpnia 2020 r. (tak jak okres kadencji 2016-2020).

NIK nie podziela stanowiska Rektora w powyższej sprawie. Istotne znaczenie ma tutaj art. 228 ust. 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, który stanowi, że:

W okresie od dnia wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 1⁵⁶, do dnia 30 września 2019 r. prorektorzy, o których mowa w art. 75 ust. 1 ustawy uchylanej w art. 169 pkt 3⁵⁷, pełnią tę funkcję.

Zgodnie z powyższym przepisem z dniem 1 października 2019 r. wygasły z mocy ustawy powołania do pełnienia funkcji prorektorów, dokonane na podstawie przepisów UPSW, a jednocześnie utraciły moc uzgodnienia dokonane w związku z tymi powołaniami. W konsekwencji w okresie od 1 października 2019 r. Rektor, powołując prorektora ds. studenckich na podstawie przepisów UPSWiN zobowiązany był, stosownie do art. 23 ust. 5 tej ustawy, do uzgodnienia tego z samorządem studenckim. Należy zaznaczyć, że wymóg ten istniał niezależnie od faktu, że w opisanym powyżej stanie faktycznym powołano tę samą osobę, która pełniła funkcję prorektora do 30 września 2019 r.

(akta kontroli str. 3339-3399, 3550-3559, 3567)

3. Rektor powołał do pełnienia funkcji kierowniczych osoby, które nie udokumentowały spełnienia wymogów określonych w art. 20 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 32 ust. 2 UPSWiN oraz w § 62 ust. 2 pkt 5 Statutu. Przepisy te nakładają

⁵³ Dalej również: Prorektor.

⁵⁴ Statut został wprowadzony uchwałą Senatu nr 101/2018/2019 z 12 września 2019 r.

⁵⁵ Rektor jest jednocześnie przewodniczącym Senatu zgodnie z art. 31 ust. 1 UPSWiN.

⁵⁶ Tj. UPSWiN, która weszła w życie 1 października 2018 r.

⁵⁷ Tj. UPSW

obowiązek powołania wyłącznie osoby, która w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. nie pracowała w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy o ujawnianiu informacji, nie pełniła w nich służby ani nie współpracowała z tymi organami. Stosownie natomiast do art. 32 ust. 2 tej ustawy do osób powoływanych do pełnienia funkcji kierowniczych w uczelni, stosuje się odpowiednio przepisy art. 20 ust. 1 pkt 1-5 oraz ust. 4.

W Uczelni spośród 14 pracowników powołanych do pełnienia funkcji kierowniczych w okresie od wejścia w życie UPSWiN i zobowiązanych do złożenia oświadczeń lustracyjnych lub informacji lustracyjnych, w czterech przypadkach obowiązek ten nie został dopełniony.

Dotyczyło to osób powołanych przez Rektora w poniższych zarządzeniach:

- a) zarządzenie nr 13/2019/2020 z 1 października 2019 r.: trzech dziekani wydziałów wskazani w § 1 pkt. 1, 5 i 8, powołani do pełnienia funkcji w okresie od 1 października 2019 r. do 31 sierpnia 2020 r. (pkt 1) lub 30 września 2020 r. (pkt 5 i 8),
- b) zarządzenie nr 125/2019/2020 z 11 września 2020 r.: dziekan wskazany w § 1 pkt. 5⁵⁸, powołany do pełnienia funkcji w okresie od 1 października 2020 r. do 30 września 2024 r.,
- c) zarządzenie nr 130/2019/2020 z 28 września 2020 r.: prodziekan wskazany w § 1 pkt. 5, powołany do pełnienia funkcji w okresie od 1 października 2020 r. do 30 września 2024 r.

Pomimo niezłożenia ww. dokumentów, powołania tych osób do pełnienia funkcji kierowniczych nie zostały przez Rektora wygaszone, co było niezgodne z art. 20 ust. 4 w związku z art. 32 ust. 2 UPSWiN oraz z § 62 ust. 3 Statutu. Z przepisów tych wynika, że powołanie do pełnienia funkcji kierowniczych wygasa w przypadku śmierci, rezygnacji z członkostwa, niezłożenia oświadczenia lustracyjnego lub informacji lustracyjnej, lub zaprzestania spełniania wymagań określonych w ust. 1.

W następstwie powyższych nieprawidłowych działań Uczelnia poniosła w latach 2018-2022 wydatki z tytułu dodatków funkcyjnych za pełnienie funkcji kierowniczych w łącznej kwocie 201,1 tys. zł.

Ponadto trzy spośród czterech ww. osób zasiadały lub były w latach 2020-2022 członkami takich organów Uczelni, jak senat lub kolegium elektorów⁵⁹, pomimo że stosownie do art. 25 ust. 2 i art. 29 ust. 4 UPSWiN członkiem odpowiednio kolegium elektorów lub senatu może być osoba, która spełnia wymagania określone w art. 20 ust. 1 pkt 1-5 i 7.

Rektor wyjaśnił, że do osób wskazanych w lit. a) pracodawca przekazał 10 października 2019 r. drogą elektroniczną informację, że zobowiązane są one złożyć oświadczenie lub informację lustracyjną, natomiast prodziekana wskazanego w lit. c) nie zobowiązano do złożenia takich dokumentów z uwagi na wprowadzone w okresie jego powołania ograniczenia w funkcjonowaniu Uczelni związane ze stanem epidemii COVID-19. Rektor dodał, że obecnie żadna z tych osób nie pełni funkcji kierowniczej.

NIK zauważyła, że dwie osoby przestały pełnić funkcje kierownicze w 2020 r. w związku z upływem kadencji, jedna złożyła rezygnację z dniem 31 stycznia 2022 r. i jedna została odwołana przez Rektora z dniem 30 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str. 3550-3603)

4. Rektor UAP odstąpił od trybu konkurencyjnego przy wyborze podmiotu przeprowadzającego zadanie zapewniające w 2017 r., stosownie do zarządzenia nr

⁵⁸ Dotyczy tej samej osoby, która została wskazana w § 1 pkt. 5 zarządzenia Rektora przywołanego w lit. a)

⁵⁹ Osoby wskazane w § 1 pkt. 5 i 8 zarządzenia Rektora nr 13/2019/2020 z 1 października 2019 r. zasiadają w Senacie kadencji 2020-2024, a osoba wskazana w § 1 pkt. 5 zarządzenia nr 130/2019/2020 z 28 września 2020 r. jest członkiem kolegium elektorów na kadencję 2020-2024.

69/2016/2017 Rektora UAP z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej kwoty wskazanej w art. 4 pkt. 8 ustawy Pzp. Niemniej jednak wartość zawartej z tym podmiotem umowy była trzykrotnie wyższa od ceny rynkowej przedmiotu zamówienia⁶⁰ i wynosiła 90,9 tys. zł, co w ocenie NIK było działaniem niegospodarnym w świetle zastanej wówczas trudnej sytuacji finansowej UAP.

Rektor wyjaśnił, że stanowisko Rektora zaczął pełnić od 1 września 2016 r., oraz że w tamtym czasie nie miał świadomości że Uczelnia nie zawarła obowiązkowej umowy o przeprowadzenie audytu wewnętrznego. W momencie gdy się zorientował, że Uczelnia nie ma audytora podjął w tym zakresie działania i zastosował § 9 Regulaminu udzielania zamówień publicznych, tj. prawo do odstąpienia od stosowania zarządzenia Nr 9/201/2017 Rektora UAP z dnia 17 marca 2017 r..

NIK zwraca uwagę, że umowa z audytorem została zawarta 22 marca 2017 r. po ponad sześciu miesiącach od dnia w którym Rektor objął swoje stanowisko. Ponadto, w ww. zarządzeniu wskazano możliwość odstąpienia od stosowania Regulaminu, lecz nie określono jakie obiektywne przesłanki uzasadniałyby podjęcie takich działań.

(akta kontroli str.1297-1298, 1300-1309, 2552-2639)

5. Nierzetelnie sporządzono dwie umowy, tj. z 22 marca 2017 r. na przeprowadzenie audytu wewnętrznego oraz umowę z 25 października 2017 r. na przeprowadzenie kontroli wewnętrznej, gdyż nie zamieszczono w nich klauzul zabezpieczających interes Uczelni w przypadku niewykonania przez zleceniobiorcę części lub całości zadań wynikających z Umowy lub ich wadliwego wykonania. Powyższe może utrudniać skuteczne dochodzenie ewentualnych roszczeń w sytuacji niewykonania bądź wadliwego wykonania Umowy.

Rektor wyjaśnił, że zapisy w ww. umowach dotyczące „przyjaznych negocjacji” miały na celu przyspieszenie rozstrzygnięcia ewentualnych sporów przed skierowaniem ich na drogę postępowania sądowego (o czym mowa w dalszej części postanowienia niniejszych umów). Poza powyższym zaproponowany sposób rozstrzygnięcia ewentualnych sporów miał na celu zaoszczędzenie kosztów które zgodnie z obowiązującymi przepisami stanowią kwotę w wysokości 5 % wartości przedmiotu sporu. Zwrócił uwagę że sądem właściwym do rozstrzygnięcia sporów byłby sąd właściwy miejscowo dla siedziby Uniwersytetu, a tego typu postanowienia umowne są powszechnie obowiązującą praktyką.

(akta kontroli str.1307-1309, 1314-1316, 2552-2639)

6. Z naruszeniem zasady gospodarności określonej w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶¹, w 2017 r. dokonano zapłaty kwoty 13,0 tys. zł za realizację przedmiotu umowy z dnia 25 października 2017 r., w tym za kontrolę dowodów księgowych kasy oraz kontrolę prawidłowości ewidencjonowania operacji przychodów i rozchodów w urządzeniach księgowych UAP oraz Plenerowym Domu Studenckim, pomimo że zleceniobiorca nie przedłożył zamawiającemu ani protokołu kontroli ani wystąpienia pokontrolnego, o których mowa odpowiednio w § 2 ust. 3 i § 3 ust. 2 ww. umowy. Z kolei przeprowadzona przez ten sam podmiot w 2018 r. kolejna kontrola nie obejmowała swoim zakresem zagadnień UAP.

Rektor wyjaśnił, że w toku prowadzonych czynności kontrolnych przez ten podmiot w 2017 r. ustalono szereg nieprawidłowości dlatego też podjął decyzję o przeprowadzeniu kolejnej, szerszej kontroli w 2018 r.. Podał również, że z kontroli

⁶⁰ W 2017 r. 29 tys. zł, w 2018 r. 24 tys. zł.

⁶¹ Dz. U. z 2022r. poz. 1634 ze zm.

tej nie powstał żaden odrębny protokół, lecz jeden z kontroli Plenerowego Domu Studenckiego w Skokach. Wskazał również, że zleceniobiorca zasugerowała likwidację obrotu kasowego w UAP co zostało dokonano zarządzeniem nr 23/2017/2018 Rektora Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie likwidacji obrotu kasowego w Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu.

NIK zwraca uwagę, że zleceniobiorca nie przedłożył ani protokołu kontroli ani wystąpienia pokontrolnego o których mowa w § 2 ust. 3 i § 3 ust. 2 umowy z 2017 r., zatem nie są znane ustalenia tamtej kontroli. Z kolei przeprowadzona w 2018 r. kontrola nie obejmowała swoim zakresem zagadnień dotyczących UAP. Zgodnie ponadto z § 2 ust. 3 umowy z 25 października 2017 r. Zleceniobiorca zobowiązany był do wystawienia rachunków (dwóch po 6,5 tys. zł) dopiero po siedmiu dniach od złożenia protokołu kontroli oraz do przedłożenia wystąpienia pokontrolnego po przeprowadzonej kontroli, czego nie uczynił a UAP dokonał zapłaty za usługi, których wykonanie nie zostało udokumentowane.

(akta kontroli str.1314-1316, 2552-2639, 3276-3283)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK negatywnie ocenia działalność UAP w badanym obszarze. Rektor zaniechał działań w celu opracowania nowej Strategii Uczelni, a przyjęty Statut zawierał uregulowania dotyczące trybu powoływania prorektora ds. studenckich sprzeczne z art. 23 ust. 5 UPSWiN. W konsekwencji osoba ta została powołana na stanowisko Prorektora bez wymaganego uzgodnienia z Samorządem Studenckim. Ponadto, Rektor powołał do pełnienia funkcji kierowniczych cztery osoby, które nie udokumentowały spełniania wymogów określonych w art. 20 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 32 ust. 2 UPSWiN oraz w § 62 ust. 2 pkt 5 Statutu i nie złożyły oświadczeń lub informacji lustracyjnych.

Z naruszeniem zasady gospodarności określonej w art. 44 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶², w 2017 r. dokonano zapłaty kwoty 13,0 tys. zł za realizację przedmiotu umowy z dnia 25 października 2017 r., pomimo że zleceniobiorca nie wywiązał się z warunków umowy i nie przedłożył protokołu i wystąpienia pokontrolnego określonego w ww. umowie. Ponadto, cena uzgodniona z podmiotem przeprowadzającym w 2017 r. zadanie zapewniające była trzykrotnie wyższa od cen rynkowych, co w ocenie NIK było działaniem niegospodarnym w świetle zastanej wówczas trudnej sytuacji finansowej UAP.

Rada Uczelni została powołana i funkcjonowała zgodnie z wymogami ustawowymi. Nauczyciele akademicki spełniali wymagania określone w art. 109 UPS i 113 UPSWiN.

OBSZAR

2. Dostosowanie bazy naukowo-dydaktycznej do potrzeb kształcenia.

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2016-2021 wartość środków trwałych Uczelni na koniec poszczególnych lat wynosiła odpowiednio: 71 225,9 tys. zł, 66 884,3 tys. zł, 64 272,2 tys. zł, 62 446,3 tys. zł, 59 919,2 tys. zł i 61 273,7 tys. zł.

Na koniec 2021 r. stan majątku rzeczowego (netto) UAP wynosił 61 273,7 tys. zł, w tym wartość budynków i lokali wyniosła 53 671,5 tys. zł, gruntów 3 348,2 tys. zł, urządzeń technicznych i maszyn 3771,6 tys. zł a środków transportu 35,9 tys. zł i innych środków trwałych 446,5 tys. zł. W porównaniu do 2016 r. wartość tego majątku na koniec 2021 r. zmalała o 14% (tj. o 9 952,2 tys. zł).

⁶² Dz. U. z 2022r. poz. 1634 ze zm.

W latach 2016 – 2021 wartość majątku corocznie ulegała zmniejszeniu na skutek odpisów amortyzacyjnych. W latach 2016 – 2021 stan wartości niematerialnych i prawnych w UAP wynosił w tych latach odpowiednio: 43,8 tys. zł, 14,0 tys. zł, 292,5 tys. zł, 109,0 tys. zł, 8,5 tys. zł i 14,5 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą w UAP nie dokonywano zbycia posiadanych nieruchomości zabudowanych i gruntowych. Wartość budynków corocznie ulegała zmniejszeniu na skutek odpisów amortyzacyjnych majątku.

(akta kontroli str. 39, 2175)

2.2. Uczelnia dysponowała wg stanu na 24 października 2022 r.:

- 14 salami wykładowymi,
- 140 pracownikami,
- pięcioma salami specjalistycznymi,
- dwiema aulami,
- sześcioma Galeriami.

(akta kontroli str. 2171-2172)

2.3. Nieruchomości będące w posiadaniu UAP użytkowano w sposób zgodny z ich przeznaczeniem. W budynkach znajdowały się m.in. pomieszczenia biurowe związane z działalnością administracyjną, sale wykładowe, pracownie, sale specjalistyczne, aule oraz Galerie Sztuki. Dla tych budynków założono książki obiektu budowlanego. Kontrolą objęto wszystkie książki obiektów budowlanych prowadzone dla 15 budynków dla których UAP jest właścicielem bądź wynajmującym (jeden obiekt). 13 książek obiektu budowlanego nie prowadzono przez okres ich użytkowania w sposób określony w § 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego⁶³. Nie zawierały one bowiem wszystkich danych i dokumentów, o których mowa w § 5 pkt. 1 i 4 ww. rozporządzenia, tj. wpisu o pozwoleniu na użytkowanie, protokole odbioru obiektu (13 książek⁶⁴) oraz wpisów dot. przeprowadzonych kontroli okresowych (11 książek⁶⁵). Książki obiektu dla dwóch budynków (Skoki i na ul. Na Szańcach) zostały założone dopiero w 2019 r. i 2021 r., a do książek pięciu budynków⁶⁶ nie załączono protokołów z okresowych kontroli przeprowadzonych w 2016 r. oraz nie do wszystkich objętych kontrolą budynków załączono protokoły z kontroli hydrantów wewnętrznych i przewodów kominarskich, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2183-2191, 2243-2249, 2338-2346)

⁶³ Dz.U. Nr 120, poz. 1134.

⁶⁴ Dotyczyło to: budynku A na Al. Marcinkowskiego 29, kamienicy na Al. Marcinkowskiego 28, budynku B na ul. 23 lutego 20, pawilonu dydaktycznego w Skokach, budynku pałacowego w Skokach, budynku na pl. Wielkopolskim, budynku na ul. Wolnica 9, budynku na ul. Na Szańcach, budynków na ul. Szyperskiej: 1, 2, 3 i Dworku oraz budynku na ul. Szewskiej 16.

⁶⁵ Dotyczyło to: budynku A Al. Marcinkowskiego 29 - kontroli z lat 2017 - 2021, kamienicy na Al. Marcinkowskiego 28 – kontroli przewodów kominowych z 2022r., budynku B na ul. 23 lutego 20 – brak wpisów kontroli hydrantów wewn. z lat 2016-2020 oraz przewodów kominowych z 2019 r., pawilonu dydaktycznego w Skokach – brak wpisów dot. kontroli hydrantów wewn. oraz kontroli przewodów kominowych oraz rocznych budynku z lat 2016-2018, budynku pałacowego w Skokach – brak wpisów z kontroli z lat 2016-2020, budynku dydaktycznego D na ul. Solnej 4 – brak wpisów dot. kontroli z 2017r., brak wpisów kontroli hydrantów wewn. z lat 2017 - 2022 r. oraz kontroli przewodów kominowych z 2022r., pawilonu na ul. Solnej 4 – brak wpisów dot. kontroli z 2017 r., kontroli przewodów kominowych z 2022r. i kontroli hydrantów wewn. z lat 2017-2022, budynku na pl. Wielkopolskim – brak wpisów dot. kontroli z 2017r., kontroli hydrantów wewn. z lat 2017- 2021 r. i kontroli przewodów kominowych z 2022r., budynku na ul. Wolnica 9 – brak wpisów dot. kontroli z 2017 r. i kontroli przewodów kominowych z 2016 i 2022r., brak wpisów kontroli hydrantów wewn. z lat 2017-2022, budynku na ul. Na Szańcach – brak wpisu kontroli przewodów kominowych z 2022r., budynek na ul. Szewskiej 16 – brak wpisów dot. kontroli hydrantów wewn. z lat 2018-2022.

⁶⁶ Dotyczyło to: budynku A al. Marcinkowskiego 29, budynku D ul. Solna 4, pawilonu ul. Solna 4, budynku pl. Wielkopolski, budynku ul. Wolnica

W okresie objętym kontrolą nie zawsze wypełniano obowiązki wynikające z art. 62 ust. 1 pkt. 1 lit. a, b i c Prawa budowlanego, tj. nie zawsze przeprowadzono przeglądy stanu technicznego ww. budynków (w tym instalacji służących ochronie środowiska, gazowych i przewodów kominowych), a protokoły z kontroli okresowych nie zawsze potwierdzały dobry stan techniczny obiektu budowlanego. Kontroli takiej nie przeprowadzono, co najmniej raz w roku, w przypadku sześciu obiektów budowlanych⁶⁷. W okresie od 2016 r. do 2020 r. nie przeprowadzano również dwa razy w roku okresowej kontroli stanu technicznego budynku B na ul. 23 Lutego 20 o powierzchni zabudowy 1.525,17 m² i powierzchni dachu 1.518,6 m². W przypadku siedmiu budynków⁶⁸ objętych szczegółowym badaniem, nie przeprowadzano również kontroli przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych), a w przypadku sześciu nieruchomości⁶⁹ nie przeprowadzano przeglądów hydrantów wewnętrznych. Ponadto, w latach 2016-2022 nie były przeprowadzane kontrole instalacji elektrycznej, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo budowlane, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Urzędy administracji publicznej (w szczególności nadzoru budowlanego) nie przeprowadzały w okresie objętym kontrolą NIK, kontroli obiektów budowlanych będących w posiadaniu UAP.

(akta kontroli str. 2243-2249, 2250-2305, 2338-2346)

2.4. W okresie objętym kontrolą, na podstawie zawartych umów, wynajmowano podmiotom gospodarczym powierzchnię gastronomiczną, powierzchnię pod automaty sprzedające produkty spożywcze, powierzchnię pod wystawę czy mieszkanie służbowe, uzyskując z tego tytułu przychody w wysokości 390,2 tys. zł, z tego 31,5 tys. zł w 2016 r., 56,7 tys. zł w 2017 r., 88,3 tys. zł w 2018 r., 67,8 tys. zł w 2019 r., 20,4 tys. zł w 2020 r., 49,8 tys. zł w 2021 r. i 75,6 tys. zł w 2022r. W UAP nie ustalono szczególnych zasad wynajmowania majątku, w tym określających sposób wyboru najemców i ustalania wysokości stawek za najem i dzierżawę.

Rektor wyjaśnił, że nie ustalono szczegółowych zasad wynajmowania majątku, w tym sposobu wyboru najemców i ustalania wysokości stawek za najem i dzierżawę, gdyż przepisy prawa nie zobowiązują do tego Uczelni. Wskazał również, że nie jest to podstawowym zadaniem Uczelni więc nie było potrzeby regulowania tych zagadnień zarządzeniem wewnętrznym.

(akta kontroli str. 791-1187, 2162-2169, 3237-3240, 3294)

Badanie realizacji 10 porozumień zawartych na zorganizowanie przez UAP wystawy w Galerii na Dziedzińcu i Sali Słodowni w Starym Browarze z lat 2018, 2021 i 2022 oraz trzech umów najmu (w tym: jednej z 2017 r. zawartej na wynajem pomieszczeń pod punkt gastronomiczny i dwóch z 2022 r. zawartych na wynajem powierzchni pod automaty i pomieszczeń z przeznaczeniem na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie usług gastronomicznych – prowadzenie bufetu) wykazało, że wystąpiły przypadki opóźnień w płatności czynszu. Nie naliczono przy tym zobowiązanym odsetek z tytułu nieterminowych płatności czynszu, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Zawarte umowy odpowiednio zabezpieczały interes ekonomiczny UAP. W tym okresie nie

⁶⁷ Dotyczyło to: pawilonu dydaktycznego w Skokach- 2017, budynków ul. Szyperska: 1, 2, 3 – 2021 i Dworku – 2021, budynku ul. Szewska 16- 2016, 2017, 2018.

⁶⁸ Dotyczyło to: budynku A al. Marcinkowskiego 29- 2017 r., budynek B ul. 23 Lutego 20 – 2016, 2017 i 2022r., pawilonu dydaktycznego w Skokach - brak takiej kontroli w 2018 r., budynku pałacowego w Skokach – brak takiej kontroli w 2018 r., budynku ul. Na Szańcach- brak takiej kontroli w latach 2016-2018, budynków ul. Szyperska: 1, 2, 3 i Dworku – brak takiej kontroli w latach 2020-2022, budynku ul. Szewska – brak takiej kontroli w 2022r.

⁶⁹Dotyczyło to następujących budynków: budynku A przy ul. Al. Marcinkowskiego 29 (2016 r.), pawilonie w Skokach (2018 r.), budynku dydaktycznym w Skokach (2016 r.), budynku D na ul. Solnej 4 (2016 r.), budynku na pl. Wielkopolskim (2016 r.), budynku na ul. Wolnica (2016 r.).

dokonywano umorzeń należności z ww. tytułu. Wartość przychodu z tytułu zawartych porozumień wyniosła 95,0 tys. zł, a umów najmu 69,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 791-1187, 3173-3236)

2.5. W okresie objętym kontrolą na potrzeby działalności UAP wynajmowano od 22 podmiotów powierzchnię użytkową (stanowiącą pomieszczenia dydaktyczne, powierzchnie garażowe, powierzchnie wystawiennicze i parkingowe). Z tytułu czynszu UAP poniosło w tym okresie koszty w wysokości 4.727,2 tys. zł, z czego 450,3 tys. zł w 2016 r., 590,6 tys. zł w 2017 r., 561,7 tys. zł w 2018 r., 591,0 tys. zł w 2019 r., 857,0 tys. zł w 2020 r., 873,0 tys. zł w 2021r. i 803,7 tys. zł w 2022r.. Badanie realizacji jednej umowy wykazało, że Uczelnia terminowo regulowała swoje zobowiązania wobec podmiotu zewnętrznego z tytułu naliczonego czynszu za wynajem budynku przeznaczonego na cele dydaktyczne UAP i opłat eksploatacyjnych.

(akta kontroli str. 791-1187)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W UAP nierzetelnie realizowano obowiązki właściciela nieruchomości, nałożone przepisami prawa. Nie zlecono bowiem okresowych kontroli sześciu obiektów budowlanych⁷⁰, w sytuacji gdy tego typu kontrolę zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt.1 lit. a i b ustawy Prawo budowlane przeprowadza się co najmniej raz w roku. W okresie od 2016 r. do 2020 r. nie przeprowadzano również dwa razy w roku okresowej kontroli stanu technicznego budynku B na ul. 23 Lutego 20 o powierzchni zabudowy 1.525,17 m² i powierzchni dachu 1.518,6 m², co było sprzeczne z art. 62 ust. 1 pkt. 3 ustawy Prawo budowlane, zgodnie z którym obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej, co najmniej dwa razy w roku, w terminach do 31 maja oraz do 30 listopada w przypadku budynków o powierzchni zabudowy przekraczającej 2000 m² oraz innych obiektów budowlanych o powierzchni dachu przekraczającej 1000 m².

W przypadku siedmiu budynków⁷¹ objętych szczegółowym badaniem, nie przeprowadzano co najmniej raz w roku kontroli przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych), podczas gdy zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt. 1 lit. c ustawy Prawo budowlane, obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej, co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych).

W przypadku sześciu nieruchomości⁷² nie przeprowadzano również przeglądów hydrantów wewnętrznych, czym naruszono § 3 ust. 1-3 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów⁷³. Zgodnie z tym zapisem hydranty, podlegają przeglądom zgodnie z zapisami Polskich Norm.

⁷⁰ Dotyczyło to: pawilonu dydaktycznego w Skokach- 2017, budynków ul. Szyperska: 1, 2, 3 – 2021 i Dworku – 2021, budynku ul. Szewska 16- 2016, 2017, 2018.

⁷¹ Dotyczyło to: budynku A al. Marcinkowskiego 29- 2017 r., budynek B ul. 23 Lutego 20 – 2016, 2017 i 2022r., pawilonu dydaktycznego w Skokach - brak takiej kontroli w 2018 r., budynku pałacowego w Skokach – brak takiej kontroli w 2018 r., budynku ul. Na Szańcach- brak takiej kontroli w latach 2016-2018, budynków ul. Szyperska: 1, 2, 3 i Dworku – brak takiej kontroli w latach 2020-2022, budynku ul. Szewska – brak takiej kontroli w 2022r.

⁷² Dotyczyło to następujących budynków: budynku A przy ul. Al. Marcinkowskiego 29 (2016 r.), pawilonie w Skokach (2018 r.), budynku dydaktycznym w Skokach (2016 r.), budynku D na ul. Solnej 4 (2016 r.), budynku na pl. Wielkopolskim (2016 r.), budynku na ul. Wolnica (2016 r.).

⁷³ Dz. U. z 2010 r. poz. 719 ze zm.

Ponadto, w latach 2016-2022 nie były przeprowadzane kontrole instalacji elektrycznej, podczas gdy zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo budowlane, obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia; kontrolą tą powinno być objęte również badanie instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów⁷⁴.

Rektor wyjaśnił, że w przypadku budynku B na ul. 23 Lutego 20 przeglądów dwa razy w ciągu roku nie przeprowadzono z uwagi na błędną interpretację przepisów. Z kolei kontroli instalacji elektrycznych nie przeprowadzono z uwagi na przeświadczenie, iż jest ona robiona w ramach przeglądu pięcioletniego. Dodał również, że pracownicy UAP uzyskali uprawnienia elektryczne i tego typu kontrole będą przeprowadzane samodzielnie.

Podał również, że niezwłocznie po stwierdzeniu ww. nieprawidłowości, podjął prace związane z przeglądami instalacji elektrycznych, a przeglądom poddawane są kolejne budynki nie wyłączone z użytkowania. Jednocześnie poinformował, że w toku kontroli NIK podjął decyzję o utworzeniu w UAP od 1 stycznia 2023 r. nowej komórki tj. Działu Zarządzania Majątkiem i Analiz Finansowych. Dział powołany został do obsługi spraw związanych z prawidłowym funkcjonowaniem obiektów Uczelni zgodnie z ich przeznaczeniem i utrzymaniem w należytym stanie technicznym. Wskazał, że do zadań niniejszego Działu należy m.in.:

- utrzymanie sprawności technicznej budynków, budowli, urządzeń i instalacji technicznych poprzez prowadzenie prac remontowych, konserwacyjnych i napraw awaryjnych budynków, urządzeń technicznych i instalacji;
- zapewnianie przeglądów urządzeń, instalacji i obiektów Uczelni zgodnie z wymaganiami stosownych przepisów, potwierdzanych protokołami oraz wpisami do ksiąg obiektów budowlanych;
- bieżące monitorowanie wykorzystania powierzchni Uczelni (własnej i wynajmowanej/dzierżawionej) oraz przedkładanie władzom Uczelni propozycji optymalnego jej zagospodarowania, a także przygotowywanie niezbędnych
- materiałów do sporządzania planów przemieszczeń i zaspokajania potrzeb lokalowych jednostek Uczelni;
- najem i dzierżawa nieruchomości Uczelni kontrahentom zewnętrznym oraz najem na potrzeby Uczelni;
- prowadzenie całości spraw dotyczących rozliczeń umów najmu, dzierżawy i innych umów dotyczących nieruchomości, budynków i lokali. Prowadzenie w tym zakresie obowiązującej dokumentacji i ewidencji;
- planowanie budżetu oraz sporządzanie planu prac remontowych, na podstawie zidentyfikowanych potrzeb, wyników przeglądów technicznych, zaleceń w wyniku kontroli i audytów zewnętrznych oraz wniosków użytkowników obiektów Uczelni;
- dokonywanie wpisów w Książkach Obiektów Budowlanych, na podstawie protokołów dostarczonych przez inspektora lub upoważniony podmiot - odnośnie do przeprowadzonych okresowych kontroli i przeglądów oraz

⁷⁴ Kontrola taka została przeprowadzona jedynie dla budynków ul. Solna 4 w 2018, 2019 r., budynku na Szańcach 4 w 2022r, pawilon w Skokach – 2017 r., dom plenerowy w Skokach 2017 i 2022r.

badan określonych w art. 62 ust. 1 i 2 Prawa budowlanego, prowadzonych remontów i przebudowy obiektów.

Dodał również, że to rozwiązanie organizacyjne pozwoli na zapewnienie prawidłowego nadzoru i kontroli nad gospodarowaniem budynkami Uczelni i prowadzeniem spraw wynikających z przepisów prawa budowlanego oraz usunięcia uchybień ustalonych toku kontroli.

(akta kontroli str. 2243-2249, 2338-2346, 3297-3298)

2. Nierzetelnie prowadzono 13 ksiąg obiektu budowlanego⁷⁵, gdyż nie dokonano w nich wpisów o pozwoleniu na użytkowanie, protokole odbioru obiektu oraz wpisów dot. przeprowadzonych kontroli okresowych (11 ksiąg⁷⁶). Działanie takie naruszało § 5 pkt. 4 i § 5 pkt 1 lit. c i d rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie książki obiektu budowlanego⁷⁷.

Do książki obiektu budowlanego pięciu budynków⁷⁸ nie załączono protokołów z okresowych kontroli przeprowadzonych w 2016 r. oraz nie do wszystkich objętych kontrolą budynków załączono protokoły z kontroli hydrantów wewnętrznych i przewodów kominarskich, co było sprzeczne z art. 64 ust. 3 ustawy Prawo budowlane, zgodnie z którym protokoły z kontroli obiektu budowlanego, oceny i ekspertyzy dotyczące jego stanu technicznego, świadectwo charakterystyki energetycznej oraz dokumenty, o których mowa w art. 60, są dołączone do książki obiektu budowlanego.

Ponadto książki obiektu dla dwóch budynków (Skoki i na ul. Na Szańcach) zostały założone dopiero w 2019 r. i 2021 r., pomimo iż zgodnie z art. 64 ustawy Prawo budowlane właściciel lub zarządca jest obowiązany prowadzić dla każdego budynku oraz obiektu budowlanego niebędącego budynkiem, książkę obiektu budowlanego, stanowiącą dokument przeznaczony do zapisów dotyczących przeprowadzanych badań i kontroli stanu technicznego, remontów i przebudowy, w okresie użytkowania obiektu budowlanego.

Rektor wyjaśnił, że brak wpisów w ksiągkach, brak załączonych protokołów do ksiąg oraz brak ksiąg dla dwóch obiektów wynikały z niedopatrzania pracownika.

(akta kontroli str. 2338-2346)

NIK podkreśla, że stosownie do § 6 ust. 1 ww. rozporządzenia, wpisu do książki należało dokonywać w dniu zaistnienia okoliczności, dla której jest wymagane dokonanie odpowiedniego wpisu.

⁷⁵ Dotyczyło to: budynku A na Al. Marcinkowskiego 29, kamienicy na Al. Marcinkowskiego 28, budynku B na ul. 23 lutego 20, pawilonu dydaktycznego w Skokach, budynku pałacowego w Skokach, budynku na pl. Wielkopolskim, budynku na ul. Wolnica 9, budynku na ul. Na Szańcach, budynków na ul. Szyperskiej: 1, 2, 3 i Dworku oraz budynku na ul. Szewskiej 16.

⁷⁶ Dotyczyło to: budynku A Al. Marcinkowskiego 29 - kontroli z lat 2017 - 2021, kamienicy na Al. Marcinkowskiego 28 - kontroli przewodów kominowych z 2022r., budynku B na ul. 23 lutego 20 - brak wpisów kontroli hydrantów wewn. z lat 2016-2020 oraz przewodów kominowych z 2019 r., pawilonu dydaktycznego w Skokach - brak wpisów dot. kontroli hydrantów wewn. oraz kontroli przewodów kominowych oraz rocznych budynku z lat 2016-2018, budynku pałacowego w Skokach - brak wpisów z kontroli z lat 2016-2020, budynku dydaktycznego D na ul. Solnej 4 - brak wpisów dot. kontroli z 2017r., brak wpisów kontroli hydrantów wewn. z lat 2017 - 2022 r. oraz kontroli przewodów kominowych z 2022r., pawilonu na ul. Solnej 4 - brak wpisów dot. kontroli z 2017 r., kontroli przewodów kominowych z 2022r. i kontroli hydrantów wewn. z lat 2017-2022, budynku na pl. Wielkopolskim - brak wpisów dot. kontroli z 2017r., kontroli hydrantów wewn. z lat 2017- 2021 r. i kontroli przewodów kominowych z 2022r., budynku na ul. Wolnica 9 - brak wpisów dot. kontroli z 2017 r. i kontroli przewodów kominowych z 2016 i 2022r., brak wpisów kontroli hydrantów wewn. z lat 2017-2022, budynku na ul. Na Szańcach - brak wpisu kontroli przewodów kominowych z 2022r., budynek na ul. Szewskiej 16 - brak wpisów dot. kontroli hydrantów wewn. z lat 2018-2022.

⁷⁷ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (Dz. U. z 2003 r. poz. 1134 ze zm.) - uchylone z dniem 1 stycznia 2023 r.

⁷⁸ Dotyczyło to: budynku A al. Marcinkowskiego 29, budynku D ul. Solna 4, pawilonu ul. Solna 4, budynku pl. Wielkopolski, budynku ul. Wolnica

3. Nie dochodzą należnych odsetek z tytułu nieterminowej wpłaty należności głównej przez dwóch najemców. Ustalono, że wszyscy objęci szczegółowym badaniem kontrahenci nie dokonywali płatności należności głównej wraz z odsetkami od nieterminowych płatności. Pomimo tego, UAP nie podejmował dalszych działań w celu naliczenia i odzyskania odsetek, co było działaniem nierzetelnym i niegospodarnym. Dotyczyło to łącznie 31 faktur, a opóźnienia wyniosły od pięciu do 651 dni, tj. prawie dwa lata od daty wystawienia faktury. Niewyegzekwowane od tych dłużników należne odsetki od nieterminowych płatności wyniosły 3,1 tys. zł.

Ponadto, wskutek nierzetelnego działania pracownika UAP w dniu 2 września 2022 r. wystawiono fakturę nr DF/054/2022 na kwotę 0,5 tys. zł, podczas gdy zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 umowy, winna to być kwota 2,7 tys. zł. Co prawda najemca dokonał dopłaty kwoty 2,2 tys. zł 28 października 2022r., jednak na dzień wystawienia ww. faktury kwota wskazana na tej fakturze była błędna.

Rektor potwierdził, że odsetki nie były naliczane. Wskazał, że ww. najemcy zostaną obciążeni odsetkami z tytułu nieterminowych płatności.

(akta kontroli str. 791-1187, 3173-3236, 3298-3299)

OCENA CZĄSTKOWA

Uczelnia w okresie objętym kontrolą była organizacyjnie przygotowana do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Niemniej jednak, nierzetelnie wykonywano obowiązki właściciela nieruchomości, dopuszczając do naruszania przepisów Prawa budowlanego. Nie poddano bowiem obowiązkowej okresowej kontroli sześciu obiektów budowlanych i kontroli przewodów kominowych - siedmiu budynków, a w przypadku sześciu nieruchomości nie przeprowadzono przeglądów hydrantów wewnętrznych. Ponadto w latach 2016-2022 nie były przeprowadzane kontrole instalacji elektrycznej. Nie dochowano również należytej staranności przy prowadzeniu 13 ksiąg obiektu budowlanego.

Dysponowanie majątkiem odbywało się zgodnie z interesem ekonomicznym UAP, aczkolwiek w Uczelni nie określono szczególnych zasad wynajmowania majątku. Ponadto, nie dochodzą należnych odsetek z tytułu nieterminowej wpłaty należności głównej przez dwóch najemców. Dotyczyło to łącznie 31 faktur, a opóźnienia wyniosły od pięciu do 651 dni, co doprowadziło do uszczuplenia środków w kwocie 3,1 tys. zł.

OBSZAR

3. Gospodarowanie majątkiem oraz rozporządzenie środkami finansowymi

Opis stanu faktycznego

3.1. W okresie poprzedzającym objęcie stanowiska przez aktualnego Rektora UAP Uczelnia utraciła płynność finansową, co między innymi wiązało się z niezgodnym z prawem rozporządzeniem środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i dokonywaniem płatności za usługi na rzecz Fundacji Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, które nie zostały wykonane. Sytuacja ta doprowadziła w IV kwartale 2016 r., do utraty zdolności UAP do regulowania bieżących zobowiązań, w tym z tytułu wynagrodzeń. Konsekwencją posiadania niewystarczających środków pieniężnych była konieczność zaciągnięcia na koniec 2016 r. i 2017 r. dwóch kredytów w łącznej kwocie 7,3 mln zł (w tym 3.300,0 tys. zł na spłatę innych kredytów⁷⁹). Za ich udzielenie bank pobrał prowizję w wysokości 65,5 tys. zł.

⁷⁹ Oprocentowanie drugiego kredytu było wyższe o 1,5 punktu procentowego od oprocentowania spłaconego kredytu przed terminem.

2 października 2017 r. Senat na wniosek Rektora przyjął program naprawczy wraz z projekcją finansową na lata 2017-2024, w którym założono podjęcie szeregu działań, które miały pozwolić na odzyskanie równowagi finansowej Uczelni.

(akta kontroli str. 4031-4145, 4146-4265)

3.2. Gospodarka finansowa UAP w latach 2016-2022 była prowadzona na podstawie opracowanych i przyjętych we właściwym trybie (w tym zaopiniowanych i zatwierdzonych przez właściwe organy⁸⁰) planów rzeczowo-finansowych.

W trakcie realizacji tych planów nie dokonywano jednak stosownych zmian w zakresie kosztów, w wyniku czego w każdym roku budżetowym przekroczono zaplanowane w poszczególnych pozycjach planu rzeczowo-finansowego koszty, co było niezgodne z art. 44 ust. 1 pkt 3, art. 52 ust. 2 pkt 2 lit. b) i ust. 3 ustawy o finansach publicznych w związku z art. 100 ust. 2 i 3 UPSW oraz art. 408 ust. 1 UPSWiN i zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 4266-4343)

3.3. Zrealizowane w Uczelni przychody⁸¹, koszty⁸² oraz wynik finansowy wyniosły odpowiednio:

- w 2016 r.: 49 545,9 tys. zł, 50 015,1 tys. zł, strata (-) 568,7 tys. zł, przy czym biegły rewident wskazał, że dokonanie w badanym sprawozdaniu finansowym UAP za 2016 r. wszystkich korekt odnoszących się do stwierdzonych nieprawidłowości spowodowałoby wykazanie straty netto w wysokości (-) 1 343,3 tys. zł⁸³,
- w 2017 r.: 51 223,7 tys. zł, 51 904,6 tys. zł, strata (-) 881,5 tys. zł,
- w 2018 r.: 50 477,1 tys. zł, 49 506,1 tys. zł, zysk 669,8 tys. zł,
- w 2019 r.: 60 316,5 tys. zł, 56 693,9 tys. zł, zysk 3 267,4 tys. zł,
- w 2020 r.: 53 669,6 tys. zł, 54 140,0 tys. zł, strata (-) 417,5 tys. zł,
- w 2021 r.: 54 317,9 tys. zł, 55 172,9 tys. zł, strata (-) 968,7 tys. zł.

Na 2022 r. zaplanowano⁸⁴ przychody w kwocie 53 338,6 tys. zł, koszty w kwocie 59 871,9 tys. i stratę w kwocie (-) 6 663,3 tys. zł.

Zysk Uczelni został w całości przeznaczony na fundusz zasadniczy a stratę pokryto ze środków tego funduszu, zgodnie z art. 409 ust. 3 i 4 UPSWiN.

(akta kontroli str. 4271-4343)

3.4. Należności Uczelni w poszczególnych latach wynosiły wg stanu na:

- 31 grudnia 2016 r. 1 734,6 tys. zł, w tym należności przeterminowane 0,1 zł,
- 31 grudnia 2017 r. 1 194,3 tys. zł, w tym należności przeterminowane 45,8 tys. zł,
- 31 grudnia 2018 r. 1 382,7 tys. zł, w tym należności przeterminowane 46,5 tys. zł,
- 31 grudnia 2019 r. 2 065,1 tys. zł, w tym należności przeterminowane 303,7 tys. zł,

⁸⁰ Plany rzeczowo-finansowe na lata 2016-2019 były zatwierdzane przez Senat, zgodnie z art. 100 ust. 2 UPSW, natomiast od wejścia w życie nowego Statutu, tj. od 1 października 2019 r. Rada opiniowała te plany a Senat je uchwalał, zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 1 i art. 28 ust. 1 pkt 16 UPSWiN w związku z § 27 ust. 1 pkt 4 Statutu.

⁸¹ Przychody z działalności operacyjnej wykazane w sprawozdaniach z wykonania planu rzeczowo-finansowego.

⁸² Koszty działalności operacyjnej wykazane w sprawozdaniach z wykonania planu rzeczowo-finansowego.

⁸³ Na podstawie badania sprawozdania finansowego UAP za 2016 r. biegły rewident wyraził w dniu 19 czerwca 2017 r. opinię negatywną, wskazując że sprawozdanie nie przekazuje rzetelnego i jasnego obrazu sytuacji majątkowej i finansowej Uczelni na dzień 31 grudnia 2016 r. jak też jej wyniku finansowego za rok obrotowy od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., oraz nie zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy o rachunkowości i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości.

⁸⁴ Uchwała Senatu nr 25/2021/2022 z dnia 24 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia planu rzeczowo-finansowego dla Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu na rok 2022.

- 31 grudnia 2020 r. 1 897,7 tys. zł, w tym należności przeterminowane 182,2 tys. zł,
- 31 grudnia 2021 r. 1 743,7 tys. zł, w tym należności przeterminowane 356,7 tys. zł,
- 30 września 2022 r. 3 657,4 tys. zł, w tym należności przeterminowane 398,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 2170)

Należności przeterminowane dotyczyły przede wszystkim opłat z tytułu usług edukacyjnych świadczonych na rzecz studentów. Stan zaległości studentów wg sprawozdań Rb-N wyniósł:

- na koniec 2019 r. – 212,6 tys. zł,
- na koniec 2020 r. – 160,3 tys. zł,
- na koniec 2021 r. - 339,5 tys. zł.
- na koniec 2021 r. – 474,4 tys. zł.

W latach 2016-2018 zaległości od studentów nie były ujmowane w systemie finansowo - księgowym i wykazywane w sprawozdaniu Rb-N, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str.335-606)

Kwoty wynoszące odpowiednio 212,6 tys. zł, 160,3 tys. zł i 339,5 tys. zł dotyczące zaległych opłat z tytułu usług edukacyjnych za lata 2019, 2020 i 2021 zostały wykazane w ewidencji księgowej jako należności niewymagalne pomimo, że w sprawozdaniach RB-N sporządzonych za poszczególne lata zostały wykazane jako należności wymagalne w poz. N.4.1., co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Ponadto, w ewidencji księgowej jednostki nie ujęto należności wymagalnych od studentów wynoszących wg stanu na 31 marca 2020 r. 17,3 tys. zł, które z kolei zostały wykazane w sprawozdaniu kwartalnym Rb-N sporządzanym za I kwartał 2020 r., co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 330-332, 335-606)

Badaniem objęto sprawozdania Rb-N sporządzane na koniec IV kwartału z lat 2016-2021 oraz kwartalne sprawozdania Rb-N z roku 2020. Stwierdzono, że sprawozdania za lata 2016 i 2017 zostały sporządzone niezgodnie z zasadami określonymi w instrukcji sporządzania sprawozdań stanowiącej załącznik nr 9 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych². Z kolei sprawozdania Rb-N za I, II i III kwartał 2020 r. sporządzone zostały niezgodnie z ewidencją księgową jednostki (zaniżenie należności o 212,6 tys. zł), co było spowodowane wyksięgowaniem z ewidencji wymagalnych należności od studentów w kwocie 212,6 tys. zł dotyczących roku 2019 dokumentem OPK 2020/12/68 dopiero 30 grudnia 2020 r. Szerzej o tym w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 330-332, 335-606)

W UAP nie wprowadzono regulacji wewnętrznych określających:

- zasady naliczania i ujmowania w księgach rachunkowych odsetek od należności nieuregulowanych w terminie,
- zasad działania w celu wyegzekwowania należności.

Badaniem objęto działania podejmowane w stosunku do ośmiu studentów w celu odzyskania należności powstałych w latach 2019-2021 na łączną kwotę 62,1 tys. zł. Ustalono, że siedem osób skreślono z listy studentów. Pomimo, iż zaległości wobec tych osób na koniec 2021 r. wyniosły łącznie 30,8 tys. zł UAP nie podejmował działań windykacyjnych w celu ich odzyskania, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2400, 2531-2533, 2992, 3138-3172, 3302-3305)

W okresie objętym kontrolą Rektor UAP udzielił studentom 78 ulg w spłacie należności, w tym 12 w zakresie przesunięć terminów płatności poszczególnych rat czesnego, 47 rozłożeń czesnego na raty i 19 ulg w zakresie umorzeń należności bądź obniżenia opłat za studia. Badaniem objęto 10 postępowań w sprawie udzielenia ulg, w tym dwóch dotyczących przesunięć terminów płatności raty, dwóch dotyczących rozłożeń na raty i sześciu dotyczących zwolnienia z opłat bądź obniżenia wysokości czesnego o łącznej wartości 11,1 tys. zł. Pomimo, iż w żadnym przypadku wnioskodawca nie udokumentował przesłanek do udzielenia ulgi, określonych w § 8 ust. 1-10 uchwały Senatu UAP nr 90/2012/2013 z dnia 14 czerwca 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne, tj. wybitnych wyników w nauce w przypadku ubiegania się o zwolnienie z opłat za studia bądź trudnej sytuacji materialnej i życiowej, w szczególności w wypadku pełnego sieroctwa, poważnej i długotrwałej choroby studenta lub członka rodziny bądź wyjątkowo trudnej sytuacji materialnej, w UAP nie podjęło działań w celu uwiarygodnienia i udokumentowania przesłanek wskazanych w podaniach, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W UAP nie prowadzono zarówno rejestru udzielonych ulg, jak i odmów ich udzielenia. Rektor wyjaśnił, że tego typu zestawienia nigdy nie były prowadzone bo nie było takiej potrzeby, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2400, 2454-2459, 2461-2474, 2475-2476, 2477-2530)

Zobowiązania Uczelni w poszczególnych latach wynosiły wg stanu na:

- 31 grudnia 2016 r. 15 196,8 tys. zł, w tym zobowiązania wymagalne 42,3 tys. zł,
- 31 grudnia 2017 r. 12 546,7 tys. zł, w tym zobowiązania wymagalne 24,5 tys. zł,
- 31 grudnia 2018 r. 7 313,7 tys. zł, w tym zobowiązania wymagalne 2,4 tys. zł,
- 31 grudnia 2019 r. 6 491,5 tys. zł, w tym zobowiązania wymagalne 0,3 tys. zł,
- 31 grudnia 2020 r. 5 292,4 tys. zł, nie było zobowiązań wymagalnych,
- 31 grudnia 2021 r. 7 572,9 tys. zł, nie było zobowiązań wymagalnych,
- 30 września 2022 r. 5 621,9 tys. zł, nie było zobowiązań wymagalnych.

Zobowiązania wymagalne dotyczyły dostaw i usług. W okresie objętym kontrolą, w UAP dopuszczono do zapłaty odsetek w łącznej kwocie 101,2 tys. zł z tytułu nieterminowego regulowania zobowiązań, tj.: wobec ZUS w łącznej kwocie 5,4 tys. zł (w latach 2016-2017), na rzecz US 83,8 tys. zł (z czego kwotę 82,6 tys. zł zapłacono w 2016 r.), od nieterminowego uregulowania łącznie 57 zobowiązań - 3,1 tys. zł⁸⁵, gdzie opóźnienia wyniosły od jednego do 358 dni oraz z tytułu zwrotu dotacji pobranych w nadmiernych wysokościach w łącznej kwocie 8,9 tys. zł⁸⁶, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2170, 2719-2724, 2729-2893)

W sprawozdaniach Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji za IV kwartał lat 2017-2020 wykazano w części E. zobowiązania z tytułu odsetek jednostek posiadających osobowość prawną z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego wykazano wartość poniesionych odsetek od kredytów dane nie wynikające z ewidencji księgowej jednostki, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 330-332, 483-536)

3.5. Uczelnia otrzymała w poszczególnych latach na działalność bieżącą m. in. środki w formie następujących dotacji i subwencji:

⁸⁵ 0,5 tys. zł w 2018 r., 0,3 tys. zł w 2017 r., 2 tys. zł w 2018 r., 0,2 tys. zł w 2019 r., oraz 0,1 tys. zł 2 w latach 2020-2022.

⁸⁶ W 2018 r.

- 2016 r.: dotacje podmiotowe: na finansowanie podstawowej działalności dydaktycznej i utrzymania Uczelni (40 800 tys. zł), na działalność kulturalną (641 tys. zł), na realizację pomocy materialnej na studentów i doktorantów (1 930 tys. zł),
- 2017 r.: dotacje podmiotowe: na finansowanie podstawowej działalności dydaktycznej i utrzymania Uczelni (40 448,5 tys. zł), na działalność kulturalną (1 506 tys. zł), na realizację pomocy materialnej na studentów i doktorantów (2 042 tys. zł),
- 2018 r.: dotacje podmiotowe: na finansowanie podstawowej działalności dydaktycznej i utrzymania Uczelni (39 912 tys. zł), na działalność kulturalną (1 425 tys. zł), na realizację pomocy materialnej na studentów i doktorantów (2 024 tys. zł),
- 2019 r.: subwencja (44 118,6 tys. zł), dotacja na działalność kulturalną (1 461 tys. zł), dotacja na świadczenia dla studentów i doktorantów (1 911 tys. zł),
- 2020 r.: subwencja (46 644,5 tys. zł), dotacja na działalność kulturalną (1 355 tys. zł), dotacja na świadczenia dla studentów i doktorantów (1 861 tys. zł), dotacja na zadania związane z zapewnieniem warunków osobom niepełnosprawnym (58 tys. zł),
- 2021 r.: subwencja (47 168 tys. zł), dotacja na działalność kulturalną (1 112 tys. zł), dotacja na świadczenia dla studentów i doktorantów (1 737 tys. zł), dotacja na zadania związane z zapewnieniem warunków osobom niepełnosprawnym (81 tys. zł),
- 2022 r.: subwencja (46 612 tys. zł), dotacja na działalność kulturalną (1 012 tys. zł), dotacja na świadczenia dla studentów i doktorantów (1 558 tys. zł), dotacja na zadania związane z zapewnieniem warunków osobom niepełnosprawnym (80 tys. zł).

Powyższe środki był gromadzone na wyodrębnionych rachunkach bankowych, a od 1 stycznia 2020 r., zgodnie z art. 407 ust. 1 UPSWiN, na rachunkach prowadzonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

(akta kontroli str.4344-4352)

Prawidłowość wydatkowania środków finansowych otrzymanych przez Uczelnię z tytułu dotacji zbadano na podstawie próby wybranych dziewięciu dotacji celowych przyznanych w latach 2016 – 2021, w tym:

- trzech przyznanych w latach 2016-2018 przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na spłatę kredytu inwestycyjnego w łącznej kwocie 15 613,3 tys. zł,
- czterech przyznanych w latach 2017-2021 na wydatki inwestycyjne ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z budżetu państwa (wydatki niekwalifikowalne projektu pn. „Przebudowa, remont i zakup wyposażenia nie zabytkowego budynku kamienicy miejskiej na cele działalności kulturalnej i edukacji artystycznej UAP w Poznaniu”) w łącznej kwocie 9 057,2 tys. zł,
- dwóch przyznanych w 2019 r. przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego: na zakup windy osobowej w kwocie 640,0 tys. zł i zakup hali namiotowej w kwocie 280,0 tys. zł.

Stwierdzono, że środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowach dotacji, a sposób ich wydatkowania był zgodny z przepisami prawa i zawartymi umowami. Niemniej jednak, inwestycja dotycząca zakupu hali namiotowej nie została prawidłowo przygotowana od strony formalno-prawnej (nie uzyskano wymaganego pozwolenia na budowę i nie dokonano zgłoszenia zamiaru rozpoczęcia robót budowlanych).

Uczelnia wywiązywała się z obowiązków sprawozdawczych w zakresie wykorzystania środków z dotacji. Stwierdzono jednak, że dwie umowy dotacji (z 2017 i 2018 r.) na spłatę kredytu inwestycyjnego rozliczono niezgodnie z ewidencją księgową jednostki oraz niezgodnie ze stanem faktycznym, co spowodowało, że w rozliczeniu z 2018 r. nie wykazano kwoty niewykorzystanej części dotacji w wysokości 0,08 tys. zł, z kolei w rozliczeniu z 2019 r. koszt zadania inwestycyjnego został zaniżony o 0,08 tys. zł, tj.:

- w formularzu pn. „Wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne” sporządzonym w dniu 15 stycznia 2018 r., stanowiącym załącznik nr 11 do rozliczenia umowy nr 5/DF-V/AG/2017 z dnia 20 stycznia 2017 r. wykazano zawyżony koszt zadania inwestycyjnego o 0,08 tys. zł,
- w formularzu pn. „Wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne” sporządzonym w dniu 29 stycznia 2019 r., stanowiącym załącznik nr 11 do rozliczenia umowy nr 5/DF-V/AG/2018 z dnia 2 lutego 2018 r wykazano za I kwartał 2018 r. zaniżony o 0,08 tys. zł koszt zadania inwestycyjnego.

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK⁸⁷, UAP nie dokonał zwrotu kwoty dotacji pobranej w nadmiernej wysokości wynoszącej 0,08 tys. zł.

Rektor wyjaśnił, że w przypadku pierwszej dotacji UAP spłacił zobowiązania w kwocie mniejszej o 0,08 tys. zł niż wskazano w sprawozdaniu, z kolei w przypadku drugiego rozliczenia kwotę 0,08 tys. zł zapłacono ze środków dotacji przyznanej na 2017 r. Dodał również, że w związku z zaistniałą sytuacją 13 stycznia 2023 r. zwrócił się do MKiDN z informacją o stwierdzonej rozbieżności oraz z prośbą o określenie zasad zwrotu.

(akta kontroli str. 1361-1674, 2397-2400)

3.6. W okresie objętym kontrolą w Uczelni realizowano sześć zadań inwestycyjnych finansowanych ze środków pozyskanych w ramach dotacji celowych o łącznej wartości 108 564,9 tys. zł⁸⁸, z tego ukończone zostały cztery. W okresie objętym kontrolą dokonywano również zakupów inwestycyjnych w celu wyposażenia Wydziału Animacji UAP, ze środków z dotacji MKiDN o łącznej wartości 1 844,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 1361-1367)

Badaniem objęto dwa postępowania przetargowe na: „Zaprojektowanie, produkcję, dostawę i montaż tymczasowej hali namiotowej, magazynowej” o wartości udzielonego zamówienia 280,0 tys. zł i „Zaprojektowanie, produkcję, dostawę i montaż oraz obsługę eksploatacyjną windy osobowej” o wartości udzielonego zamówienia 640,0 tys. zł. Przygotowanie i realizacja inwestycji pn. „Zaprojektowanie, produkcja, dostawa i montaż oraz obsługa eksploatacyjna windy osobowej” przebiegały w sposób nienaruszający przepisów Prawa budowlanego i przepisów Pzp. Z kolei inwestycja dotycząca zakupu hali namiotowej nie została prawidłowo przygotowana od strony formalno-prawnej (nie uzyskano wymaganego pozwolenia na budowę i nie dokonano zgłoszenia zamiaru rozpoczęcia robót budowlanych), o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

⁸⁷ Tj. do dnia 24 lutego 2023 r.

⁸⁸ 1. Dotacja MKiDN w kwocie 26 953,6 tys. zł na spłatę kredytu inwestycyjnego na zakup działki przy Al. Marcinkowskiego i przebudowa znajdującego się na niej budynku oraz spłata kredytu na nabycie nieruchomości przy ul. Wolnica w Poznaniu, 2. Dotacja POiŚ i z MKiDN w łącznej kwocie 27 013,2 tys. zł na przebudowę, remont i zakup wyposażenia niezabytkowego budynku kamienicy miejskiej na cele działalności kulturalnej i edukacji artystycznej Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, 3. Dotacja MNiSW w kwocie 280 tys. zł na zakup hali namiotowej, 4. Dotacja MKiDN w kwocie 7 000 tys. zł na przebudowę i termomodernizację budynku pałacu plenerowego w Skokach, wraz z zakupem wyposażenia, 5. Dotacja WRPO, MEN i MKDiN w łącznej kwocie 30 720,2 tys. zł na wzmocnienie potencjału badawczo-rozwojowego Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu poprzez współpracę z przemysłem i biznesem w ramach nowoutworzonej prototypowni, 6. Dotacja MNiSW w kwocie 640,0 tys. zł na zaprojektowanie, produkcję, dostawę i montaż oraz obsługę eksploatacyjną windy osobowej.

(akta kontroli str. 1676-2161, 2239-2242, 2310-2313, 2347-2396)

W UAP obowiązywały procedury dotyczące udzielenia zamówień publicznych poniżej 30 tys. euro oraz 130,0 tys. zł, tj. poniżej progów określonych w art. 4 pkt. 8 ustawy Pzp, tj.:

- Zarządzenie 22/2013/2014 Rektora UA w Poznaniu z dnia 11.06.2014 r. w sprawie zasad dokonywania zakupu dostaw, usługi i robót budowlanych o wartości nieprzekraczającej równowartości kwoty 30 tys. euro, obowiązujące do dnia 16.03.2017 r.
- Zarządzenie nr 69/2016/2017 Rektora UA w Poznaniu z dnia 17.03.2017 r. w sprawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej kwoty wskazanej w art. 4 pkt 8 Pzp, obowiązujące od dnia 17.03.2017 r. do dnia 28.10.2019 r.
- Zarządzenie nr 26/2019/2020 Rektora UAP z dnia 29.10.2019 r. w sprawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej kwoty wskazanej w art. 4 pkt 8 ustawy - Pzp, obowiązujące od dnia 29.10.2019 r. do dnia 14.03.2021r.
- Zarządzenie nr 60/2020/2021 Rektora UAP z dnia 15.03.2021 r. w sprawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej kwoty 130.000 złotych netto, obowiązujące od dnia 15.03.2021r. – nadal.

(akta kontroli str. 1188-1284)

Badaniem objęto realizację 34 umów o łącznej wartości 1 835,8 tys. zł. Ustalono, że Rektor UAP zawarł w latach 2015-2020⁸⁹ pięć umów na okres powyżej jednego roku, a w ewidencji wartości niematerialnych i prawnych, nie ujęto wszystkich nabywanych licencji na oprogramowanie o wartości przekraczającej 3,5 tys. zł (tj. nie ujęto w niej oprogramowania SELS/D zakupionego od Politechniki Poznańskiej w 2016 r. na kwotę 6,2 tys. zł oraz Elektronicznego Systemu planowania i kontroli budżetu, wydatków oraz realizacji zamówień zakupionego w 2019 r. na kwotę 37,5 tys. zł), co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 607-790)

3.7. W Uczelni pobierane były opłaty za usługi edukacyjne, których wykaz uchwalił Senat⁹⁰. Jednocześnie Senat wskazał, że wysokość tych opłat oraz terminy ich uiszczania na każdy rok akademicki będzie określał Rektor.

W latach 2016-2022 pobierano od studentów opłaty, które mieściły się w katalogu przewidzianym odpowiednio w UPSW, a następnie w UPSWiN, tj.:

- za kształcenie na studiach niestacjonarnych i podyplomowych⁹¹ (art. 99 ust. 1 pkt 1 UPSW i art. 79 ust. 1 pkt 1 i art. 163 ust. 2 UPSWiN),
- za powtarzanie zajęć oraz wznowienie studiów⁹² (art. 99 ust. 2 USW i art. 79 ust. 1 pkt 1 i 2 UPSWiN),

⁸⁹ Umowa nr UAP/13/2016 z dnia 15.03.2016 r. zawarta z podmiotem BRAND24 na czas nieokreślony, umowa z 21.01.2015 r. i umowa nr UAP/48/2020 z dnia 11.12.2020 r. na wykonanie els, eld, sels/d i personalizację tych blankietów zawarte z Politechniką Poznańską na czas nieokreślony, umowa nr UAP/23/2016 z dnia 01.08.2016 r. na system VDO (umowa dwuletnia), umowa nr UAP/24/2020 z dnia 18.05.2020 r. (umowa dwuletnia).

⁹⁰ Uchwały Senatu: nr 90/2012/2013 z 14 czerwca 2013 r. (do 30 września 2021 r.) i nr 64/2020/2021 z 29 września 2021 r. (od 1 października 2021 r.).

⁹¹ Wysokość opłat w poszczególnych latach akademickich została określona w zarządzeniach Rektora: R/24/2015/2016 z 10 maja 2016 r., 94/2016/217 z 27 maja 2017 r., 92/2017/2018 z 16 lipca 2018 r., 95/2018/2019 z 27 maja 2019 r., 106/2019/2020 z 9 czerwca 2020 r., 76/2020/21 z 21 maja 2021 r., 113/2020/2021 z 16 września 2021 r., 69/2021/22 z 5 maja 2022 r.

⁹² Wysokość opłat w poszczególnych latach akademickich została określona w zarządzeniach Rektora: 50/2014/2015 z 21 sierpnia 2015 r., 25/2015/2016 z 10 maja 2016 r., 115/2016/217 z 30 czerwca 2017 r., 132/2016/2107 z 29 września 2017 r., 91/2017/2018 z 16 lipca 2018 r., 112/2018/2019 z 1 lipca 2019 r., 103/2019/2020 z 9 czerwca 2020 r., 5/2020/2021 z 12 października 2020 r., 79/2020/2021 z 7 czerwca 2021 r., 114/2020/2021 z 16 września 2021 r., 68/2021/2022 z 5 maja 2022 r.

- za kształcenie cudzoziemców odbywających naukę na zasadach odpłatności⁹³ (art. 43 ust. 4 pkt 2 UPSW, art. 79 ust. 1 pkt 5 UPSWiN),
- za postępowanie kwalifikacyjne⁹⁴ (art. 98 ust. 1 pkt 4 UPSW),
- za postępowanie kwalifikacyjne cudzoziemców na studia w języku polskim⁹⁵ (art. 98 ust. 1 pkt 4 UPSW),
- za postępowanie kwalifikacyjne cudzoziemców na studia w języku angielskim⁹⁶ (art. 98 ust. 1 pkt 4 UPSW, art. 79 ust. 2 pkt 1 UPSWiN).

Ponadto, pobierane były opłaty za wydanie oraz za uwierzytelnianie dokumentów w wysokości określonej w § 36 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów⁹⁷.

Wysokość opłat za usługi edukacyjne na studiach stacjonarnych nie ulegała w latach 2016-2022 istotnym zmianom. Z wyjaśnień Rektora wynika, że stawki opłat zarówno za kształcenie na studiach niestacjonarnych, jak i za usługi edukacyjne na studiach stacjonarnych kształtowane były zgodnie z zasadą, że wysokość tych opłat nie może przekraczać kosztów niezbędnych do utworzenia i prowadzenia studiów.

Rektor ustalił wysokość opłat za postępowanie kwalifikacyjne cudzoziemców na studia w języku angielskim na poszczególne lata akademickie w okresie od 2016 do 2023 r. z naruszeniem przepisów odpowiednio: § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie maksymalnej wysokości opłaty za postępowanie związane z przyjęciem na studia w uczelni publicznej⁹⁸, a od 1 października 2018 r. § 38 pkt 1 rozporządzenia w sprawie studiów, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 4353-4448)

3.8. W UAP wyodrębniono⁹⁹ fundusz zasadniczy, fundusz stypendialny, zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, fundusz wsparcia osób niepełnosprawnych, własny fundusz stypendialny, fundusz aktualizacji wyceny oraz fundusz rozwoju uczelni¹⁰⁰ (tylko w trakcie 2016 r.). Na koniec lat 2016 - 2022 stan środków poszczególnych funduszy przedstawiał się następująco:

- fundusz zasadniczy odpowiednio: 62 298 tys. zł, 67 478,3 tys. zł, 69 570,7 tys. zł, 74 018,3 tys. zł, 75 562,8 tys. zł oraz 75 931,7 tys. zł¹⁰¹,
- fundusz stypendialny odpowiednio: 67,1 tys. zł, 101,2 tys. zł, 142,4 tys. zł, 166,7 tys. zł, 159,5 tys. zł, 270,2 tys. zł oraz 353,8 tys. zł,
- zakładowy fundusz świadczeń socjalnych odpowiednio: 3 855,6 tys. zł, 3 904,3 tys. zł, 4 082,9 tys. zł, 4 102,0 tys. zł, 4 142,8 tys. zł, 3 177,0 tys. zł oraz 3 182,6 tys. zł,
- fundusz wsparcia osób niepełnosprawnych odpowiednio: 9,3 tys. zł w 2020 r., 15,3 tys. zł w 2021 r. oraz 15,0 tys. zł w 2022 r.,
- własny fundusz stypendialny: 1,7 tys. zł (bez zmian przez cały okres objęty kontrolą),

⁹³ Wysokość opłat w poszczególnych latach akademickich została określona w zarządzeniach Rektora nr: 45/2015 z 30 czerwca 2015 r., 44/2015/2016 z 20 czerwca 2016 r., 128/2016/2017 z 21 września 2017 r., 94/2017/2018 z 16 lipca 2018 r., 111/2018/2019 z 1 lipca 2019 r., 104/2019/2020 z 9 czerwca 2019 r., 77/2020/2021 z 21 maja 2021 r., 70/2021/2022 z 5 maja 2022 r.

⁹⁴ Wysokość opłaty ustalona w zarządzeniu Rektora nr 35/2016 z 25 maja 2016 r.

⁹⁵ Wysokość opłaty ustalona w zarządzeniu Rektora nr 93/2016/2017 z 22 maja 2017 r.

⁹⁶ Wysokość opłaty ustalona w zarządzeniach Rektora nr: 92/2016/2017 z 22 maja 2017 r., 93/2017/2018 z 16 lipca 2018 r., 54/2018/2019 z 28 lutego 2019 r., 105/2019/2020 z 9 czerwca 2020 r., 58/2020/2021 z 12 marca 2021 r. i 67/2021/2022 z 5 maja 2022 r.

⁹⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 661, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie studiów, obowiązuje od 1 października 2018 r..

⁹⁸ Uchylone z dniem 1 października 2018 r.

⁹⁹ Stosownie do przepisu art. 409 UPSWiN.

¹⁰⁰ Środki z funduszu w kwocie 106,7 tys. zł zostały w ciągu roku wysięgowane, na koniec 2016 r. saldo wynosiło 0.

¹⁰¹ Wg stanu na dzień sporządzania wystąpienia pokontrolne dane dot. 2022 r. nie były jeszcze dostępne.

— fundusz aktualizacji wyceny: 374,4 tys. zł (bez zmian przez cały okres objęty kontrolą).

W zakresie środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych NIK zauważa, że audyt wewnętrzny przeprowadzony w Uczelni w 2017 r.¹⁰² ujawnił liczne i istotne nieprawidłowości polegające m.in. na niedoborze środków pieniężnych¹⁰³ na wyodrębnionym rachunku bankowym ZFŚS, który w 2016 r. wynosił 1 904,1 tys. zł. W latach 2017-2022 kwota deficytu środków pieniężnych na rachunku Funduszu wynosiła odpowiednio: 1 879,6 tys. zł, 1 989,2 tys. zł, 1 877,5 tys. zł, 1 894,6 tys. zł, 1 834,1 tys. zł, 1 912,5 tys. zł, a w Uczelni nie podjęto działań w celu spłaty tego deficytu. Ponadto, ze środków Funduszu wydatkowano kwotę 2,7 tys. zł niezgodnie z art. 1 ust. 1 i art. 2 pkt 1 ustawy o ZFŚS¹⁰⁴, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W 2018 r. Uczelnia nie otrzymała środków z dotacji na zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom, będącym osobami niepełnosprawnymi, warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia, dlatego w 2019 r. rachunek funduszu wsparcia osób niepełnosprawnych nie został zasilony niewykorzystanymi środkami z ww. dotacji.

UAP wydatkował w latach 2016-2021 na stypendia rektora środki z dotacji na świadczenia dla studentów i doktorantów w kwocie nieprzekraczającej 60% środków wydatkowanych łącznie na stypendia rektora, stypendia socjalne i zapomogi, co było zgodne odpowiednio z art. 174 ust. 4 UPSW, a następnie z art. 414 ust. 3 UPSWiN.

(akta kontroli str.4449-4579)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Sprawozdania Rb-N - kwartalne sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych zostały sporządzone na koniec IV kwartału 2016 r. i IV kwartału 2017 r. niezgodnie z zasadami określonymi w instrukcji sporządzania sprawozdań stanowiącej załącznik nr 9 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r.¹⁰⁵, tj.:

1.1. W sprawozdaniu Rb-N - kwartalnym sprawozdaniu o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych sporządzonym na koniec IV kwartału 2016 r. :

— w wierszu N.3.2. depozyty na żądanie wykazano wartość środków na rachunkach bankowych jednostki wraz z ZFŚS – zawyżoną o 329,5 tys. zł, podczas gdy zgodnie z § 12 ust. 7 instrukcji sporządzania sprawozdań, sprawozdanie Rb-N nie dotyczy środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (ZFŚS). W związku z powyższym nie należy ujmować w nim należności ZFŚS ani stanu środków na rachunku ZFŚS,

— w wierszu N3.3. wykazano zaniżoną o 0,4 tys. zł (tj. kwotę 63,0 tys. zł zamiast 63,4 tys. zł) wskutek nie ujęcia kaucji wpłaconej przez jeden z podmiotów, co było sprzeczne z zasadami sporządzania tego sprawozdania określonymi w § 13 ust.1 pkt. 4 1instrukcji sporządzania sprawozdań,

¹⁰² Wyniki audytu udokumentowano w formie Sprawozdania z zadania zapewniającego „Ocena gospodarowania środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych”, sporządzonego z datą 25 października 2017 r.

¹⁰³ Niedobór oznacza, że stan ZFŚS ewidencjonowany na koncie 851 (konto pasywne) był niezgodny ze stanem aktywów funduszu, tj. sumą środków pieniężnych na koncie 131/57 i należności ewidencjonowanych na kontach 232 i 233.

¹⁰⁴ Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 923 ze zm.), dalej: ustawa o ZFŚS.

¹⁰⁵ Dz. U. z 2014 r. poz. 1773.

— w wierszu N5.3 wykazano zawyżoną o 7,3 tys. zł kwotę (tj. 72,7 tys. zł zamiast 65,4 tys. zł), która została już wykazana w grupie I.

1.2. W sprawozdaniu Rb-N - kwartalnym sprawozdaniu o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych sporządzonym na koniec IV kwartału 2017 r. :

— w wierszu N5.3. w grupie 13 – gospodarstwa domowe ujęto kwotę 0,3 tys. zł z tytułu kaucji, w sytuacji gdy winna być ona ujęta w wierszu N3.3., grupie III, obejmującej jednostki szczebla samorządowego,

— w wierszu N5.1. w grupie przedsiębiorstwa niefinansowe wykazano kwotę 33,8 tys. zł w sytuacji gdy winna być ona wykazana w grupie II dotyczącej m.in. uczelni publicznych,

co było sprzeczne z zasadami sporządzania tego sprawozdania określonymi w § 13 ust. 2 pkt. 1 instrukcji sporządzania sprawozdań.

Rektor wyjaśnił, że w sprawozdaniach Rb-N omyłkowo wykazano w poszczególnych grupach kwoty zaniżone bądź zawyżone. Potwierdził również, że w sprawozdaniu Rb-N za 2016 r. w wierszu depozyty na żądanie wykazano wartość niezgodną z ewidencją księgową, zawyżoną o wartość środków zgromadzonych na rachunku ZFSS. Ponadto, podał że nie jest w stanie wyjaśnić wszystkich błędów z uwagi na nieobecność osób odpowiedzialnych za sporządzenie tych sprawozdań.

(akta kontroli str.330-332, 537-606, 2179-2181, 2401-2405)

2. Sprawozdania Rb-N za I, II, III kwartał 2020 r. sporządzone zostały niezgodnie z ewidencją księgową jednostki, tj.:

2.1. W sprawozdaniu kwartalnym Rb-N sporządzonym za I kwartał 2020 r. wykazane zostały należności wymagalne od studentów wynoszące wg stanu na 31 marca 2020 r. 17, 3 tys. zł, które nie zostały ujęte w ewidencji księgowej jednostki.

Rektor potwierdził, że w sprawozdaniu Rb-N za I kwartał 2020 r. wykazane zostały dane statystycznie na podstawie informacji z działu kształcenia.

(akta kontroli str. 2401-2405, 3299)

2.2. W sprawozdaniach Rb-N za II i III kwartał 2020 r. wykazano kwoty odzwierciedlające *de facto* stan faktyczny należności wymagalnych z tytułu opłat za usługi edukacyjne, natomiast nie wynikające z ewidencji księgowej jednostki (zaniżenie o 212,6 tys. zł), co było spowodowane wyksięgowaniem z ewidencji dokumentem OPK 2020/12/68, dopiero pod datą 31 grudnia 2020 r., wymagalnych należności od studentów dotyczących roku 2019.

Rektor wyjaśnił, że w ww. dwóch sprawozdaniach aktualizacja stanu należności od studentów była prowadzona co kwartał, a kwota 212,6 tys. zł została wyksięgowana 31 grudnia 2020 r., z uwagi na to że dotyczyła zaległości na 31 grudnia 2019 r. W sprawozdaniu Rb-N za rok 2020 kwota należności została wykazana zgodnie z ewidencją księgową, tj. saldem konta 201-2-1536. Podał również, że błędnie nie skorygowano wartości należności za I kwartał i zabrakło w poszczególnych kwartałach roku 2020 r. zapisu korygującego dotyczącego bilansu otwarcia tj. kwoty 212,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 330-332, 2401-2405, 2704-2709, 2712-2718, 3299-3300)

3. W UAP księgi rachunkowe prowadzone były w sposób naruszający art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁰⁶, gdyż w niżej wymienionych przypadkach nie odzwierciedlały one stanu rzeczywistego, a mianowicie:

3.1. Kwoty należności wymagalnych wynoszące za lata 2019-2021 odpowiednio 212,6 tys. zł, 160,3 tys. zł i 339,5 tys. zł zostały ujęte w ewidencji jako należności

¹⁰⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 217 ze zm., dalej: ustawa o rachunkowości.

niewymagalne pomimo, że w sprawozdaniach RB-N sporządzonych za poszczególne lata zostały wykazane jako należności wymagalne w poz. N.4.1, co było zgodne ze stanem faktycznym.

Rektor wyjaśnił, że data wskazana w ewidencji księgowej jest tylko datą techniczną, a ich uwzględnienie w sprawozdaniach i tak wymaga szczegółowej weryfikacji.

(akta kontroli str. 330-332, 335-516, 2401-2405)

3.2. W latach 2016-2018, nie ujmowano w ewidencji finansowo-księgowej UAP należności od studentów z tytułu usług edukacyjnych, nie dokonywano przypisów należności, a w konsekwencji nie wykazywano należności wymagalnych w sprawozdaniach RB-N sporządzanych za te lata.

Rektor wyjaśnił, że w latach 2016-2018 nie były wykazywane naliczenia, gdyż dopiero w II półroczu 2017 r. zakupiono system Akademos, który umożliwił kompleksową weryfikację należności z tytułu usług edukacyjnych, a lata 2017 i 2018 były okresem wdrożeniowym, w którym etapami dodawano nowe funkcjonalności systemu. Dopiero od 2019 r. została wdrożona kontrola przeterminowanych należności od studentów, co spowodowało podjęcie decyzji o wykazywaniu ich w sprawozdaniach Rb-N.

(akta kontroli str. 330-332, 516-606, 2179-2181, 2401-2405, 2704-2709)

3.3. Należności wymagalne z tytułu usług edukacyjnych wynoszące wg stanu na dzień 31 marca 2020 r. 17,3 tys. zł nie zostały ujęte w ewidencji księgowej jednostki, natomiast zostały wykazane w sprawozdaniu Rb-N sporządzonym za I kwartał 2020r.

Rektor potwierdził, że w sprawozdaniu Rb-N za I kwartał 2020 r. wykazane zostały dane statystycznie na podstawie informacji z działu kształcenia.

(akta kontroli str. 330-332, 3299)

3.4. Nie wyksięgowano na 31 marca, 30 czerwca i 30 września 2020 r. z ewidencji finansowo-księgowej wymagalnych należności w łącznej kwocie 212,6 tys. zł, skutkiem czego zapisy w księgach rachunkowych dotyczące roku 2020 nie odzwierciedlały rzeczywistego stanu należności. Dotyczyło to należności wymagalnych za 2019 r., które wyksięgowane zostały z ewidencji jednostki dokumentem OPK 2020/12/68 dopiero 31 grudnia 2020 r. Tym samym stan zaległości z tytułu opłat za studia ujęty w ewidencji księgowej 2020 r. nie odzwierciedlał stanu faktycznego i nie był zgodny z danymi wykazywanymi w sprawozdaniach Rb-N za poszczególne okresy sprawozdawcze (niezgodność sprawozdań kwartalnych Rb-N z ewidencją o kwotę 212,6 tys. zł).

Rektor potwierdził, że kwota 212,6 tys. zł została wyksięgowana 31 grudnia 2020 r., z uwagi na to, że dotyczyła zaległości na 31 grudnia 2019 r. W sprawozdaniu Rb-N za rok 2020 kwota należności została wykazana zgodnie z ewidencją księgową, tj. saldem konta 201-2-1536. Dodał również, że zabrakło zapisu korygującego dotyczącego bilansu otwarcia tj. kwoty 212,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 330-332, 483-498, 2401-2405, 2704-2709, 3299-3300)

3.5. Nierzetelnie prowadzono również ewidencję wartości niematerialnych i prawnych, gdyż nie ujmowano w niej wszystkich nabywanych licencji na oprogramowanie o wartości przekraczającej 3,5 tys. zł, tj. nie ujęto w niej oprogramowania SELS/D zakupionego od Politechniki Poznańskiej w 2016 r. na kwotę 6,2 tys. zł oraz Elektronicznego Systemu planowania i kontroli budżetu, wydatków oraz realizacji zamówień zakupionego w 2019 r. na kwotę 37,5 tys. zł.

Rektor wyjaśnił, że ww. oprogramowania nie zostały wprowadzone do ksiąg rachunkowych w dacie ich przyjęcia do użytkowania i zostaną one wprowadzone do ewidencji i ksiąg w roku obrachunkowym 2022r. Wyjaśnił ponadto, że nieujęcie

drugiego oprogramowania spowodowane było błędem interpretacyjnym przedmiotu umowy.

(akta kontroli str. 330-332, 615-631, 645-676, 2434-2442)

Powyższe działania były niezgodne z art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości¹⁰⁷, który stanowi, że księgi rachunkowe uznaje się za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty oraz z art. 20 ust. 1 tej ustawy, z którego wynika obowiązek wprowadzenia do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego w postaci zapisu każdego zdarzenia, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym.

4. Sprawozdania Rb-Z kwartalne sprawozdania o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji zostały sporządzone za IV kwartał 2017, 2018, 2019 i 2020 r. niezgodne z § 10 ust. 1 i 2 instrukcji sporządzania sprawozdań stanowiącej załącznik nr 9 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹⁰⁸, tj.:

4.1. W sprawozdaniu sporządzonym za IV kwartał 2017 r. w części E. zobowiązania z tytułu odsetek jednostek posiadających osobowość prawną z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego wykazano wartość poniesionych odsetek od kredytów zawyżoną w stosunku do wartości ujętych w ewidencji księgowej o 79,7 tys. zł, co było niezgodne z § 10 ust. 1 i 2 instrukcji sporządzania sprawozdań.

4.2. W sprawozdaniach Rb-Z sporządzonych na koniec IV kwartału z lat 2018, 2019 i 2020 w części E. zobowiązania z tytułu nie wykazano wartości naliczonych odsetek i zobowiązań z tytułu odsetek, co było sprzeczne z § 10 ust. 1 i 2 instrukcji sporządzania sprawozdań.

Rektor potwierdził, że w sprawozdaniu Rb-Z za 2017 r. wartość odsetek została wykazana niezgodnie z ewidencją księgową oraz stwierdził, że nie jest możliwe udzielenie wyjaśnień z uwagi na ustanie zatrudnienia osoby odpowiedzialnej za sporządzenie tego sprawozdania. Podał również, że w sprawozdaniach za 2018, 2019 i 2020 r. nie wykazano odsetek, które stanowiłyby zobowiązanie.

Rektor wskazał również, że z zapisów ust. 2 par. 10 instrukcji sporządzania sprawozdań nie wynika wprost jakie odsetki powinny być wykazywane. Sporządzając sprawozdania za lata 2018, 2019 i 2020 uznano, iż odsetki zapłacone nie powinny zostać wykazane w sprawozdaniu RB-Z, gdyż nie stanowiły już na dzień sprawozdawczy zobowiązania. Od roku 2021 po konsultacjach z organem nadzorującym Uczelnię - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w sprawozdaniach RB-Z w części E. wykazywane są odsetki zapłacone w roku, którego sprawozdanie dotyczy do dnia tego sprawozdania. Brak jednolitego podejścia do sporządzania sprawozdań wynika z braku precyzyjnych wytycznych/instrukcji co do sporządzania tych sprawozdań przez jednostki, a różny sposób prezentacji danych w sprawozdaniach nie wynikał z zamiaru ukrycia, sfalszowania czy też nie ujawnienia danych, a jedynie nieprecyzyjnych zapisów instrukcji, które mogą być odmiennie interpretowane.

(akta kontroli str.330-332, 483-536, 2179-2181, 3300-3301)

5. W UAP nie podejmowano formalnych czynności prawnych w celu odzyskania od studentów wymagalnych należności z tytułu usług edukacyjnych. We wszystkich objętych badaniem ośmiu postępowaniach nie wysłano żadnego wezwania, poprzestając jedynie na próbach kontaktowania się z dłużnikiem mailowo bądź telefonicznie (w nielicznych przypadkach). Badanie wykazało, że siedem osób

¹⁰⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 217 ze zm., dalej: ustawa o rachunkowości.

¹⁰⁸ Dz. U. z 2014, poz. 1773.

skreślono z listy studentów¹⁰⁹, a jeden z dłużników przebywał na długotrwałym urlopie. Pomimo, iż zaległości wobec tych osób na koniec 2021 r. wyniosły łącznie 30,8 tys. zł w UAP nie podejmowano dalszych działań w celu ich odzyskania, co w ocenie NIK jest działaniem niegospodarnym.

Rektor wyjaśnił, że w okresie dwóch lat epidemii COVID - 19 z przyczyn niezależnych od Uczelni, funkcjonowała ona w ograniczonym zakresie. Również działania o charakterze windykacyjnym prowadzone przez inne instytucje i organy były mocno ograniczone. Zapewnił, że Uczelnia podejmie stosowne działania organizacyjne i inne mające na celu zapewnienie sprawniejszego dochodzenia i egzekwowania należności od studentów za usługi edukacyjne.

NIK zwraca uwagę, że wykonywanie telefonów, czy wysyłanie maili nie jest skutecznym działaniem w celu odzyskania należności.

(akta kontroli str. 2400, 2531-2533, 3138-3172, 3301-3305)

6. Nie dochowano należytej staranności przy udzielaniu ulg w spłacie należności za świadczone usługi edukacyjne. Pomimo, iż we wszystkich objętym badaniem postępowaniach, wnioskodawca nie udokumentował przesłanek udzielenia ulgi, określonych w § ust. 1-10 uchwały Senatu UAP nr 90/2012/2013 z dnia 14 czerwca 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne, tj. trudnej sytuacji materialnej i życiowej, w szczególności w wypadku pełnego sieroctwa, poważnej i długotrwałej choroby studenta lub członka rodziny bądź wyjątkowo trudnej sytuacji materialnej, w UAP nie podjęto działań w celu uwiarygodnienia i udokumentowania przesłanek uprawniających do skorzystania z takiej pomocy, a opierano się jedynie na złożonym przez wnioskodawcę oświadczeniu. W ocenie NIK, udzielanie ulg jedynie na podstawie złożonego podania (oświadczenia) bez uzyskania dowodów potwierdzających zawarte we wniosku okoliczności nie jest rzetelne i jest działaniem niegospodarnym prowadzącym do uszczuplenia środków w budżecie UAP, w tym przypadku kwoty 11,1 tys. zł.

Rektor wyjaśnił, że udzielając zgody na obniżenie opłaty, rozłożenie jej na raty lub umorzenie Prorektor ds. studenckich działań w przeświadczeniu, że poprzedzając ją opinia dziekanów/kierowników studiów niestacjonarnych została wydana w oparciu o stosowne dokumenty i sprawdzenie stanu faktycznego, na który powoływała się osoba wnioskująca. Wskazał ponadto, że udzielenie ulg dla studentów niestacjonarnych było korzystne dla Uczelni, gdyż brak ulgi skutkowałby rezygnacją ze studiów i pozbawiałby wpływu w następnych semestrach, a planowane koszty zajęć i tak Uczelnia musiałaby ponieść. W związku z tym zwolnienie z opłaty pozwalało utrzymać planowany preliminarz dla całości studiów niestacjonarnych na danym kierunku.

(akta kontroli str. 2400, 2454-2459, 2461-2474, 2475-2530)

Ponadto, w UAP nie prowadzono rejestru udzielonych ulg, jak i odmów ich udzielenia. Rektor wyjaśnił, że tego typu zestawienia nigdy nie były prowadzone, bo nie było takiej potrzeby.

NIK wskazuje, że prowadzenie ww. dokumentacji, w tym wszelkie procedury wewnętrzne, instrukcje, wytyczne, dokumenty określające zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracowników i inne dokumenty wewnętrzne (w tym również rejestry i pełna dokumentacja dotycząca ulg) stanowią dokumentację systemu kontroli zarządczej. Dokumentacja powinna być spójna i dostępna dla wszystkich osób, dla których jest niezbędna zgodnie z pkt. II.C.10. załącznika do komunikatu w sprawie standardów kontroli zarządczej. Z kolei nieposiadanie takiej dokumentacji rodzi, w ocenie NIK, ryzyko nierównego traktowania wnioskodawców

¹⁰⁹ M.in. z powodu rezygnacji przez studentów ze studiów bądź niezaliczenia przez nich semestru.

i powstania w tym zakresie mechanizmów korupcyjnych (brak przejrzystości prowadzonych postępowań).

(akta kontroli str. 2454-2459)

7. Dopuszczono w UAP do nieterminowego regulowania zobowiązań, skutkującego koniecznością uiszczania odsetek za nieterminowe płatności, co było działaniem niegospodarnym i niezgodnym z art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy o finansach publicznych. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą, w szczególności w latach 2016-2017 UAP z opóźnieniem uregulował zobowiązania wymagalne wobec ZUS, US i z tytułu dostaw i usług, co skutkowało zapłatą odsetek od nieterminowych płatności w łącznej wysokości 101,2 tys. zł¹¹⁰. Opóźnienia w regulowaniu płatności sięgały do 358 dni. Ich nieterminowe uregulowanie było częściowo spowodowane niedochowaniem należytej staranności przez ówczesnych pracowników działu finansowego, a częściowo trudną sytuacją finansową i dysponowaniem niewystarczającymi środkami pieniężnymi.

Rektor wyjaśnił, że zapłata odsetek do ZUS i US miała miejsce tylko w latach 2016 i 2017, oraz że w związku z utratą danych w systemie księgowym za wspomniane lata, nie ma możliwości ustalenia przyczyn powstania tych odsetek. Z kolei odsetki w latach 2018-2022 od zobowiązań do urzędów skarbowych wynikały z otrzymywania dokumentów rozliczających zaliczki pracowników po terminie sporządzenia deklaracji. Wymagało to sporządzenia korekt deklaracji w prawidłowych okresach i naliczenia odsetek.

(akta kontroli str. 2704-2709, 2719-2724, 2729-2893)

8. Przygotowanie i realizację w 2019 r. zadania inwestycyjnego pn.: „Zaprojektowanie, produkcja, dostawa i montaż tymczasowej hali namiotowej, magazynowej” przeprowadzono w sposób naruszający przepisy Prawa budowlanego. W 2019 r. nie dokonano zgłoszenia zamiaru rozpoczęcia robót budowlanych polegających na budowie hali namiotowej, o którym mowa była w art. 30 ust. 1 ustawy Prawo budowlane, podczas gdy art. 29 ust. 4 ww. ustawy (w brzmieniu obowiązującym do 18 września 2020 r.¹¹¹) stanowił, że roboty budowlane, o których mowa w ust. 1 i 2 tego przepisu wykonywane na obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymagały dokonania zgłoszenia.

W toku kontroli NIK ustalono, że zgodnie z bazą ewidencji gruntów ZGiKM GEOPOZ działka nr 3/2, ark. 19, obręb Poznań, na której zlokalizowana została hala namiotowa, znajduje się na obszarze zespołu urbanistyczno-architektonicznego centrum miasta wpisanego do rejestru zabytków pod numerem A231 decyzją z dnia 14.03.1980r. W przypadku wykonania hali namiotowej na ww. działce inwestor powinien zatem dokonać zgłoszenia, ponieważ obiekt ten znajduje się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków.

Rektor wyjaśnił, że przedmiotowa hala służyła przechowywaniu elementów usuniętych z rozebranego budynku, w tym również prototypów wzornictwa przemysłowego oraz materiałów do ich wytwarzania w pracowniach Wydziału Architektury i Wzornictwa. W tym zakresie hala przejęła funkcję rozebranego budynku. Podał również, że w jego ocenie powyższe okoliczności wypełniają przesłanki art. 29 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (Dz.U z 2019 r. poz.1186), tzn. zakupiona hala namiotowa jest obiektem przeznaczonym do czasowego użytkowania w trakcie realizacji robót budowlanych, położonym na terenie budowy. Nadto czasowe przejęcie funkcji rozbieranego obiektu, tj. pełnienie funkcji magazynu obsługującego Wydział Architektury i Wzornictwa, nie jest

¹⁰⁸ W tym: wobec ZUS w łącznej kwocie 5,4 tys. zł (w latach 2016-2017), na rzecz US 83,8 tys. zł (z czego kwotę 82,6 tys. zł zapłacono w 2016 r.), z tytułu dostaw i usług - 3,1 tys. zł oraz z tytułu zwrotu dotacji pobranych w nadmiernych wysokościach w łącznej kwocie 8,9 tys. zł.

¹¹¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1186.

w sprzeczności z dyspozycją ww. przepisu. Dodał również, że przedmiotowa hala magazynowa służyła funkcjonowaniu Wydziału Architektury i Wzornictwa, co uzasadnia jej sfinansowanie środkami dotacji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (zgodnie z decyzją 207972/E-324/R/2018 ze zmianami). Zadeklarował, ponadto, że planuje przeniesienie ww. hali na teren działki w Skokach i w tym celu planuje uzyskać decyzję o pozwoleniu na budowę dla tego obiektu.

(akta kontroli str. 1676-2161, 2229-2234, 2333-2335, 2347, 2396, 2704-2709)

Pismem z 6 lutego 2023 r. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego poinformował NIK, że na wskazanej nieruchomości prowadzi czynności kontrolne polegające na wykonaniu pomiarów hali oraz ustaleniu konstrukcji i funkcji hali w celu wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie samowoli budowlanej. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK postępowanie prowadzone przez PINB dla Miasta Poznania nie zostało zakończone.

(akta kontroli str. 2347-2396)

9. Rektor ustalił wysokość opłat za postępowanie kwalifikacyjne cudzoziemców na studia w języku angielskim na poszczególne lata akademickie w okresie od 2016 r. do 2023 r. z naruszeniem przepisów odpowiednio: § 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie maksymalnej wysokości opłaty (1), a od 1 października 2018 r. - § 38 pkt 1 rozporządzenia w sprawie studiów (2). Z przepisów tych wynika, że:

- maksymalna wysokość opłaty za postępowanie związane z przyjęciem na studia w uczelni publicznej wynosi 150 złotych dla kandydata ubiegającego się o przyjęcie na kierunek studiów, na który postępowanie kwalifikacyjne obejmuje sprawdzian uzdolnień artystycznych lub sprawdzian predyspozycji architektonicznych (1),
- opłata za przeprowadzenie rekrutacji na studia wynosi 85 zł, z tym że w przypadku konieczności sprawdzenia uzdolnień artystycznych - opłata wynosi 150 zł (2).

Rektor ustalił natomiast w zarządzeniach wydanych odrębnie na każdy rok akademicki w okresie od 2016 r. do 2023 r.¹¹² opłatę w kwocie 200 euro, tj. w kwocie znacznie przekraczającej maksymalny dopuszczalny poziom (1) oraz obowiązującą stawkę opłaty (2).

Łączna kwota opłat za postępowanie rekrutacyjne cudzoziemców na studia w języku angielskim pobranych w Uczelni w latach 2018-2022¹¹³ wyniosła 85,2 tys. zł i w wyniku przyjęcia stawek niezgodnych z przepisami została zawyżona o 70,8 tys. zł.¹¹⁴

Rektor wyjaśnił, że wg jego interpretacji ww. rozporządzenia odnosiły się do rekrutacji studentów kształcących się w języku polskim, a kwestia cudzoziemców kształcących się w języku angielskim została potraktowana odrębnie – Rektor ustalił opłatę, która w jego ocenie uwzględniała planowane do poniesienia koszty w zakresie niezbędnym do przyjęcia na studia prowadzone w języku angielskim.

NIK nie podziela stanowiska Rektora w powyższym zakresie. Należy zauważyć, że w ustawie UPSW, a następnie w UPSWiN (ani w ww. aktach wykonawczych do tych ustaw) nie ma w kontekście opłat za rekrutację na studia żadnego rozróżnienia na obywateli polskich i cudzoziemców, ani też na studia w języku polskim i w języku angielskim.

¹¹² Wysokość opłaty ustalona w zarządzeniach Rektora nr: 92/2016/2017 z 22 maja 2017 r., 93/2017/2018 z 16 lipca 2018 r., 54/2018/2019 z 28 lutego 2019 r., 105/2019/2020 z 9 czerwca 2020 r., 58/2020/2021 z 12 marca 2021 r. i 67/2021/2022 z 5 maja 2022 r.

¹¹³ Dane za lata 2016 i 2017 nie były dostępne ze względu na istotne i obiektywne problemy techniczne dotyczące systemu finansowo-księgowego Uczelni.

¹¹⁴ Kwota obliczona jako różnica pomiędzy łączną wartością 96 wpłat po 150 zł każda, tj. 14 400 zł a łączną kwotą wpłat faktycznie przyjętych od kandydatów na studia.

10. Pracodawca ograniczył możliwość korzystania przez pracowników i ich rodziny, oraz inne osoby uprawnione¹¹⁵ ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych poprzez zaniechanie podjęcia działań zmierzających do zwrotu przez Uczelnię nienależnie pobranych środków pieniężnych na wyodrębniony rachunek bankowy Funduszu. Audyt wewnętrzny przeprowadzony w Uczelni w 2017 r.¹¹⁶ ujawnił liczne i istotne nieprawidłowości polegające m.in. na niedoborze środków pieniężnych na wyodrębnionym rachunku bankowym ZFŚS¹¹⁷, który w 2016 r. wynosił 1 904,1 tys. zł¹¹⁸. Audytor wskazał, że niedobór ten wynika z nielegalnego finansowania w okresie przed 2017 r. bieżącej działalności Uczelni ze środków Funduszu w związku z brakiem środków na rachunku Uczelni. Na podstawie wyników audytu, Rektor skierował do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych¹¹⁹ zawiadomienie o ujawnionym naruszeniu dyscypliny finansów publicznych polegającym m.in. na przekazaniu i wydatkowaniu środków pieniężnych ZFŚS z wyodrębnionego rachunku bankowego na rachunek bieżący UAP w celu sfinansowania bieżącej działalności (łącznie 912,8 tys. zł), sfinansowanie z rachunku ZFŚS części kredytu zaciągniętego przez UAP (120,0 tys. zł)¹²⁰.

W latach 2017-2022 kwota deficytu środków pieniężnych na rachunku Funduszu wynosiła odpowiednio: 1 879,6 tys. zł, 1 989,2 tys. zł, 1 877,5 tys. zł, 1 894,6 tys. zł, 1 834,1 tys. zł, 1 912,5 tys. zł.

Pomimo znaczącej kwoty niedoboru środków Funduszu, Rektor nie opracował koncepcji redukcji lub ograniczenia istniejącego zadłużenia Uczelni w stosunku do Funduszu. Należy tu wskazać, że 2 października 2017 r. Senat na wniosek Rektora przyjął program naprawczy wraz z projekcją finansową na lata 2017-2024, w którym założono podjęcie szeregu działań, które miały pozwolić na odzyskanie równowagi finansowej Uczelni, w tym m.in. ograniczenie kosztów poprzez redukcję i restrukturyzację zatrudnienia, rozwijanie rentownych segmentów takich jak np. studia niestacjonarne, studia anglojęzyczne dla cudzoziemców, bilansowanie działalności niektórych segmentów, np. dom plenerowy w Skokach, efektywne wykorzystanie majątku w związku z zakończeniem inwestycji. W programie ani w innym dokumencie nie przewidziano żadnych działań, które miały doprowadzić do przynajmniej stopniowego regulowania zadłużenia Uczelni wobec Funduszu. Inicjatywa w tym zakresie należała do Rektora, bowiem zgodnie z art. 10 ustawy o ZFŚS środkami Funduszu administruje pracodawca.

Ponadto, ze środków Funduszu wydatkowano kwotę 2,7 tys. zł niezgodnie z art. 1 ust. 1 i art. 2 pkt 1 ustawy o ZFŚS. Przepisy te stanowią, że środki Funduszu mogą być przeznaczone wyłącznie na finansowanie działalności socjalnej organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania z Funduszu, na dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych oraz na tworzenie zakładowych żłobków, klubów dziecięcych, przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego¹²¹.

¹¹⁵ W tym m.in. : emerytów i rencistów - byłych pracowników i ich rodziny.

¹¹⁶ Wyniki audytu udokumentowano w formie Sprawozdania z zadania zapewnającego „Ocena gospodarowania środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych”, sporządzonego z datą 25 października 2017 r.

¹¹⁷ Podstawą ustaleń było stwierdzenie, że stan ZFŚS ewidencjonowany na koncie 851 (konto pasywne) był niezgodny ze stanem aktywów funduszu, tj. sumą środków pieniężnych na koncie 131/57 i należności ewidencjonowanych na kontach 232 i 233.

¹¹⁸ Wg ustaleń audytu niedobór w latach 2013-2015 wynosił odpowiednio: 2 377,2 tys. zł, 2 388,1 tys. zł, 1 967,3 tys. zł.

¹¹⁹ W piśmie z dnia 26 października 2017 r.

¹²⁰ W odpowiedzi Zastępcy Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych przesłał postanowienie nr 2 z 30 grudnia 2020 r. o odmowie wszczęcia postępowania wyjaśniającego w części oraz postanowienie nr 3 z 30 grudnia 2020 r. o umorzeniu postępowania wyjaśniającego w części.

¹²¹ Przy czym przez działalność socjalną rozumie się usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, sprawowanej przez dziennego opiekuna lub nianię, w przedszkolach oraz innych formach

W Uczelni w latach 2018-2021 wydatkowano łącznie kwotę 2,7 tys. zł tytułem opłat i prowizji związanych z obsługą rachunku bankowego Funduszu, tj. na cele niemieszczące się w katalogu celów socjalnych określonych w przywołanych przepisach. W trakcie czynności kontrolnych NIK kwota ta została zrefundowana ze środków Uczelni.

Odnosząc się do przyczyn niedokonywania zwrotu środków należnych Funduszowi Rektor wyjaśnił, że Uczelnia nie posiadała ani obecnie nie posiada wolnych środków, które mogłaby przeznaczyć na ten cel.

(akta kontroli str. 4456-4579)

11. W Uczelni dopuszczono do przekroczenia w każdym roku budżetowym w okresie objętym kontrolą kosztów określonych w poszczególnych pozycjach planów rzeczowo – finansowych poprzez zaniechanie zmian/aktualizacji tych planów. Było to niezgodne z art. 44 ust. 1 pkt 3, art. 52 ust. 2 pkt 2 lit. b) i ust. 3 ustawy o finansach publicznych w związku z art. 100 ust. 2 i 3 UPSW¹²² oraz art. 408 ust. 1 UPSWiN¹²³. Przepisy UPSW i UPSWiN stanowią, że Uczelnia publiczna prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na podstawie planu rzeczowo-finansowego, zgodnie z przepisami o finansach publicznych. Z kolei zgodnie z ustawą finansach publicznych, wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych, a ujęte w rocznych planach finansowych koszty mogą ulec zwiększeniu, jeżeli: zrealizowano przychody wyższe od prognozowanych lub zwiększenie kosztów nie spowoduje zwiększenia dotacji z budżetu lub zwiększenia planowanego stanu zobowiązań, jednak zmiany w zakresie przychodów i kosztów, wymagają dokonania zmian w rocznym planie finansowym.

W latach 2016-2021, w związku z niedokonaniem odpowiednich zmian planów rzeczowo-finansowych Uczelni, koszty ujęte w poszczególnych pozycjach tych planów zostały przekroczone odpowiednio o kwoty:

- w 2016 r.: 916,5 tys. zł¹²⁴, natomiast łącznie koszty działalności operacyjnej zostały przekroczone o 795,4 tys. zł,
- w 2017 r.: 2 043,4 tys. zł¹²⁵,
- w 2018 r.: 1 362,9 tys. zł¹²⁶,
- w 2019 r.: 551,8 tys. zł¹²⁷,
- w 2020 r.: 480,8 tys. zł¹²⁸,
- w 2021 r.: 28,8 tys. zł¹²⁹.

W całym okresie objętym kontrolą łączna kwota przekroczenia planu kosztów wyniosła 5 384,2 tys. zł.

wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową.

¹²² Obowiązującej do 30 września 2018 r.

¹²³ Obowiązującej od 1 października 2018 r., z tym, że art. 408 ustawy wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2019 r., zgodnie z art. 1 pkt. 1 PWU.

¹²⁴ Przekroczenie dotyczyło następujących pozycji kosztów: amortyzacja, zużycie materiałów i energii, usługi obce, podatki i opłaty, pozostałe koszty rodzajowe, koszty działalności badawczej finansowane z budżetu państwa, inne pozostałe koszty operacyjne, koszty finansowe.

¹²⁵ Przekroczenie dotyczyło następujących pozycji kosztów: amortyzacja, pozostałe koszty operacyjne, koszty działalności badawczej finansowane z budżetu państwa, koszty działalności badawczej finansowane z przychodów własnych, inne pozostałe koszty operacyjne, koszty finansowe.

¹²⁶ Przekroczenie dotyczyło następujących pozycji kosztów: składki z tytułu ubezpieczeń społecznych i funduszu pracy, koszty działalności badawczej finansowane z przychodów własnych, inne pozostałe koszty operacyjne, koszty finansowe, w tym odsetki zapłacone.

¹²⁷ Przekroczenie dotyczyło następujących pozycji kosztów: amortyzacja, zużycie materiałów i energii, podatki i opłaty, odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych, koszty finansowe.

¹²⁸ Przekroczenie dotyczyło następujących pozycji kosztów: usługi obce, podatki i opłaty, wynagrodzenia.

¹²⁹ Przekroczenie dotyczyło następujących pozycji kosztów: zużycie materiałów i energii, koszty finansowe.

Osobą odpowiedzialną za przekroczenie planu kosztów jest Rektor, bowiem zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o finansach publicznych to kierownik jednostki sektora finansów publicznych jest odpowiedzialny za całość gospodarki finansowej jednostki.

Zdaniem Rektora, wskazane powyżej przepisy (art. 44 i 52 ustawy o finansach publicznych) dotyczą *stricto* gospodarki finansowej opartej na budżecie państwa lub budżecie samorządu. Rektor wskazał, że uczelnie publiczne uchwalają plany rzeczowo-finansowe a nie plany finansowe (dochodów i wydatków), oraz że plan rzeczowo-finansowy obejmuje przewidywane koszty związane z realizacją założonych celów oraz przewidywane przychody. Wyraził opinię, że instrument ten charakteryzuje się mniejszym rygorem prawnym niż plan finansowy, a ponadto gwarantuje autonomię finansową uczelni. Zdaniem Rektora wskazane przepisy nie mają wprost zastosowania do uczelni publicznych, nie przystają do regulacji UPSWiN, w związku z czym brak dokonania zmian w planie rzeczowo-finansowym nie stanowił przeszkody w poniesieniu wyszczególnionych kosztów.

NIK nie podziela argumentów Rektora, w szczególności nie znajduje uzasadnienia dla wyłączenia Uczelni z grona jednostek sektora finansów publicznych, które zobowiązane są do przestrzegania przepisów art. 44 i 52 ustawy o finansach publicznych.

(akta kontroli str. 4266-4343)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie rozporządzanie środkami finansowymi UAP w okresie objętym kontrolą.

Pomimo, że gospodarka finansowa Uczelni prowadzona była na podstawie opracowanych planów rzeczowo-finansowych, wykonanie kosztów corocznie przekraczało zaplanowane wartości (łącznie o 5 384,2 tys. zł). Inwestycja polegająca na budowie hali namiotowej nie została prawidłowo przygotowana od strony formalno-prawnej, gdyż nie dokonano zgłoszenia zamiaru rozpoczęcia robót budowlanych, co nosi znamiona samowoli budowlanej. Pracodawca ograniczył możliwość korzystania przez pracowników i ich rodziny, oraz inne osoby uprawnione ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych poprzez zaniechanie podjęcia działań zmierzających do zwrotu przez Uczelnię nienależnie pobranych środków pieniężnych. Ponadto, ze środków Funduszu w latach 2018-2022 wydatkowano kwotę 2,7 tys. zł na cele niemieszczące się w katalogu celów socjalnych. W Uczelni księgi rachunkowe prowadzone były w sposób naruszający art. 24 ust. 2 ustawy o rachunkowości, gdyż wykazane w nich dane dot. należności wymagalnych z tytułu usług edukacyjnych o wartości łącznej 729,7 tys. zł nie odzwierciedlały stanu rzeczywistego. Z kolei dwie licencje na oprogramowania o łącznej wartości 43,7 tys. zł nie zostały wprowadzone do ksiąg rachunkowych w latach ich zakupu, tj. w 2016 i 2019 r. Nierzetelnie i niezgodnie z ewidencją księgową sporządzonych zostało pięć sprawozdań Rb-N (2016 i 2017 r. oraz I, II i III kwartał 2020 r.) i cztery sprawozdania Rb-Z (za lata 2017-2020), a kwota stwierdzonych nieprawidłowości wyniosła łącznie 601,2 tys. zł dla sprawozdań Rb-N i 79,7 tys. zł dla sprawozdań Rb-Z. NIK negatywnie ocenia ustalenie przez Rektora w zawyżonej o 70,8 tys. zł wysokości opłat rekrutacyjnych. W Uczelni nie podejmowano również formalnych działań windykacyjnych w celu wyegzekwowania należności z tytułu usług edukacyjnych w łącznej kwocie 30,8 tys. zł oraz nie dochowano należytej staranności przy udzielaniu ulg, co skutkowało uszczupleniem środków w łącznej wysokości 11,1 tys. zł. W UAP nie prowadzono również pełnej dokumentacji w zakresie składanych wniosków i wydawanych decyzji dotyczących ulg, a brak przejrzystości przeprowadzonych postępowań, w ocenie NIK, stwarza ryzyko powstania mechanizmów korupcjogennych.

W UAP, w całym okresie objętym kontrolą, dopuszczono również do nieterminowego regulowania zobowiązań, skutkujących koniecznością uiszczenia odsetek w łącznej kwocie 101,2 tys. zł. Otrzymane z tytułu dotacji środki finansowe wydatkowane były zgodnie z przepisami prawa, decyzją lub umową.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia:

Wnioski

- 1) opracowania nowej bądź aktualizacji Strategii przyjętej w 2012r., w tym określenia w niej mierników i wskaźników realizacji celów,
- 2) właściwego zabezpieczania interesu Uczelni w zawieranych umowach,
- 3) gospodarnego rozporządzania środkami finansowymi Uczelni oraz terminowego regulowania zobowiązań finansowych,
- 4) rzetelnego realizowania obowiązków właściciela nieruchomości w zakresie prowadzenia ksiąg obiektów budowlanych oraz poddawania budynków obowiązkowym kontrolom okresowym,
- 5) skutecznych działań windykacyjnych oraz dochowania należytej staranności przy dokumentowaniu i udzielaniu ulg,
- 6) rzetelnego i zgodnego z ewidencją sporządzania sprawozdań z operacji finansowych,
- 7) rzetelnego prowadzenia ewidencji księgowej jednostki, w tym wartości niematerialnych i prawnych,
- 8) rzetelnego przygotowywania i realizowania inwestycji,
- 9) weryfikowania wypełniania obowiązku złożenia oświadczeń lustracyjnych lub informacji lustracyjnych przez osoby powoływane na stanowiska kierownicze,
- 10) ponoszenia kosztów w ramach limitów określonych w planie rzeczowo-finansowym,
- 11) pobierania opłat za postępowanie kwalifikacyjne cudzoziemców na studia w języku angielskim w wysokości określonej w obowiązujących przepisach,
- 12) spłaty zadłużenia wewnętrznego Uczelni wobec ZFŚS.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 24 lutego 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontrolerzy

/-/ Sylwia Zakrzewska

Główny specjalista kontroli państwowej

p.o. Dyrektor

/-/ Karolina Wirszyc - Sitkowska

/-/ Aneta Kalinowska

Starszy inspektor kontroli państwowej

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonała p.o. Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu Karolina Wirszyc - Sitkowska.